

PAROLE

Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen jäsenlehti

Syyskuu 2019 • nro 3 (339) • 88. vsk

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ

Sisällys

Pääkirjoitus: Miesten koulu	3
Perinneyhdistyksen kesäpäivää leimasi jääkärihistorian lisäksi lentokoulutus	4
Kolumni: Jukka Pennanen	9
Jääkärin morsian tuli vastaan yllättävästä kirjasta	10
Hammelburg:	
– Bundeswehrin jalkaväen koulutuskeskus – Ausbildungszentrum der infanterie	12
– Matkakertomus Saksasta	14
Puolustusvoimien lippujuhla Berliinissä	20
Jääkäripataljoona 27 perinneyhdistyksen Kuopion osasto vaalii savolaisten jääkärien perintöä	22
Jääkärien jälkijoukossa palasi 1918 aikana 367 miestä	24
Rautaisannos rautaristiä ja sen historiaa	26
Kolumni: Jukka Knuuti	29
Jahvetin kirjelaatikko kätki sisäänsä yllättävän salaisuuden	30
Unto Pusa maalasi Ässä-rykmentin koukkauksen	36
Jääkäri Reino Vuolle paini Saksassa sarjansa mestariksi	38
Suomalaisten punaupseerien traaginen kohtalo Neuvosto-Venäjällä	40
Kaartinjääkäri Yorck Coriolan Arez	42
Jääkäritestamentteja sotilaskoteihin	43
Jääkäriiliike näyttävästi esillä Keski-Suomen maanpuolustusjuhlassa	44
Paikallisyhdistykset tiedottavat	47
Kirjeitä toimitukselle	48

Kansikuva: Terveisiä Kauhavalta näiden kahden Fougat Magister-harjoitushävittäjän myötä. Kesäpäivien keskeinen tapahtumapaikka oli Lentosotakoulu. Siitä on tosin jäljellä vain muistot, kuten nämä Fougat, kun koulun toiminta Kauhavalla lopetettiin vuoden 2015 alussa.
Kuva Jukka Knuuti.

Miesten koulu

Jääkärien perinne näkyy edelleen heti suomalaisen varusmiestupaan astuessa. Sänkyjen päiväpeitot ovat samaa sinivalkoruudullista kuosia, joka tuli jääkärien mukana Saksasta nyt yli 100 vuotta sitten.

Pääsin tekemään mielenkiintoisia havaintoja tämän päivän varusmieselämästä, kun noudatin kutsua osallistua Karjalan prikaatin läheisten päivään, missä pojanpoika palvelee varusmiehenä. Läheisten päivänä äidit ja morsiamet ja myös isoäidit ja isoisät pääsevät katsomaan, kuinka kruunu pojistaan ja hieman myös tyttäristään pitää huolen.

Kasarmiin päästyä tietysti tulevat mieleen omat, nyt 55 vuoden takaiset varusmiesmuistot. Silloin oltiin tiukasti kasarmilla. Kun nyt läheiset pääsivät katsomaan varusmiehiä jo kuudentena palveluspäivänä, hyvä jos ennen vanhaan oli samassa ajassa päästy käymään edes sotilaskodissa muuta kuin suljetussa muodossa. Yksin sai mennä vasta kun oli suorittanut sotilaskotikokeen. Piti tuntea arvomerkit, joista varsinkin merivoimien arvot olivat maavoimissa monille vaikea oppia.

Varusmiespalvelusta kutsutiin aikanaan miesten kouluksi. Ja sellainen se on edelleen, vaikka joukossa on pieni määrä naisiakin. Valtaosa varusmiehistä viettää ensimmäisen kerran pitemmän ajan kodin ulkopuolella, mikä kummasti kasvattaa itsenäisyyttä.

Nykyään varusmies pääsee lomalle jo toisena viikonloppuna, mikä on itsestäänselvyys. Ennen sai odottaa toista kuukautta pääsyä ensimmäiselle sunnuntailomalle, jolla nimellä viikonloppuvapaa silloin tunnettiin.

Varusmiespalveluksella on edelleen merkittävä sosiaalistava vaikutus. Joukon tärkein yksikkö on ryhmä, joka asuu samassa tuvassa. Siellä ollaan täysin tasa-arvoisia koulutuksesta tai sosiaalisesta taustasta riippumatta. Ryhmä kasvattaa jäseniinsä tärkeää yhteisöllisyyttä, josta nykynuoret pääsevät esimerkiksi luokattomassa lukiossa vähemmän osalliseksi kuin heidän vanhempansa vanhan-aikaisessa koulussa.

Nykyään runsas kolmannes ikäluokasta ei suorita varusmiespalvelusta ja onkin kysytty, voidaanko enää puhua yleisestä asevelvollisuudesta. Suurin osa palveluksen ulkopuolella jäävistä on vapautettu terveyteen liittyvistä syistä. Siviilipalvelun valitsee noin seitsemän prosenttia ikäluokasta. Kun kuitenkin valtaosa palveluskelpoisesta osasta ikäluokkaa ”käy intin”, voidaan edelleen puhua yleisestä asevelvollisuudesta.

Ei pitäisi kovin paljon vertailla tämän päivän ja 55 vuoden takaista sotaväkeä. Mutta sitä ei voi välttää, kun pojanpojasta koulutetaan pioneeri, kuten isoisästään silloin muinoin. Omasta koulutuksesta jäi mieleen päällimmäiseksi 10-kiloiset panssarimiinat, joita raahattiin aina ja kaikkialla. Toki vanha panssarimiina nähtiin nytkin, mutta sen ohella esiteltiin enemmän mm. hienoa teknistä välineistöä, jota tarvitaan raivaustehtävissä.

Tästä päivästä kertovat taistelusimulaattorit. Niillä tehtävät harjoitellaan ja kun on koneella kokeiltu, opitaan tehtävän suorittaminen maastossa paljon nopeammin.

Varusmiespalvelus ei todella ole sitä, mitä se oli isosien aikana. Vaan mikäpä mukaan olisi samanlaista? Eipä juuri mikään.

Kylmän sodan päättyessä meilläkin puhuttiin ammattiarmeijaan siirtymisestä. Moni maa, lähimpänä Ruotsi, sen toteuttikin. Kun kuitenkin varmuudella toteutuva ikuinen rauha näyttää edelleen siirtyvän, yrittää Ruotsikin palauttaa varusmiespalvelusta.

Eikä meilläkään enää juuri puhuta ammattiarmeijasta. Ja hyvä niin.

Jukka Knuuti

Perinneyhdistyksen kesäpäivää leimasi jääkärihistorian lisäksi lentokoulutus

JP27:n perinneyhdistyksen kesäpäivää 3. elokuuta leimasi ilmailu ja lentäminen, sillä päivän tapahtumat alkoivat entisen Lentosotakoulun ympäristössä. Jotkut olivat aloittaneet ympäristöön totuttautumisen jo edellisenä päivänä majoittuen hotelliksi muutettuun Lentosotakoulun päärakennukseen. Lentosotakoululla kuultiin ilmavoimien historiaa. Ilta-päivällä kierrettiin Kauhavan jääkäritaloja. Kohokohta oli Isontalon Antin talon laveassa pirtissä kuullut nykyisen Isontalon Antin tarinat kuuluista esi-isistään. Päivän päätteeksi katsottiin yhdessä vuodelta 1931 peräisin oleva elokuva ”Jääkärien morsian”. Vielä nautittiin Kauhavan kaupungin tarjoama iltapala. Kesäpäiviä suosi kesäinen ilma, totta kai. Ja osanotto-kin oli komea: 62 henkeä.

Ohjelma alkoi Lentosotakoulun, tai paremminkin, Lentosotakoulun perinneyhdistyksen historialla. Yhdistyksen puheenjohtaja Olli Nieminen kertoi, että kun sotaväki lähtee, sehän vie kaiken mennessään, nastatkin seinästä. Niinpä Tikkakoskelle lähtivät myös marmoritaulutkin, joissa oli Kauhavalla lento-onnettomuuksissa kuolleiden lentäjien nimet ja kuvat. Kaksi vuotta sitten saatiin valmiiksi uusi marmoritaulu ja myös kuolleiden lentäjien kuvat. Taulun paljastustilaisuudessa oli kunniavartiossa kahden onnettomuuksissa kuolleen pojat. Luutnantti V.J. Seppälän Fouga Magisterin marraskuussa 1977 tapahtuneen maahansyöksyn syyn selvittämien on ollut eräs Ilmavoimien lento-onnettomuuksista vaikeimmin tutkittava. Kone vain syöksyi matka-

lentokorkeudesta maahan ilman, että miehistö olisi ollut ilmoittanut radiolla mitään. Pystysuoraan maahan syöksynyt kone hajosi pieniksi palasiksi. Todennäköinen onnettomuuden syy oli lentohaalarin taskussa syttyneet hätärocketit. Sotilasmestari Markku Keski-Jaskarin koneen siipi osui tammikuussa 1985 jäähän lentorynnäköinnin yhteydessä kohtalokkein seurauksin.

Kauhavan lentosotakoulu oli 85 vuoden ajan korvaamaton ilmavoimien lentäjien koulutuslaitos.

Alun perin lentosotakoulu oli Santahaminassa, mutta sijainti oli huono, kun rajalle (Suomenlahdella) oli liian lyhyt matka. Ilmavoimien silloinen komentaja, jääkärieverstiluutnantti Väinö Vuori suhtautui kriittisesti lentosotakoulun sijoittamisesta Kauha-

Kun lentosotakoulu lopetettiin Kauhavalla, vietiin myös 61:n koulun opettajan ja oppilaan nimet ja kuvat sisältänyt sankaritaulu Tikkakoskelle. Perustettu uusi Lentosotakoulun perinneyhdistys teetti uudet taulut, kertoi yhdistyksen puheenjohtaja Olli Nieminen.

valle, koska hän edusti koulukuntaa, että osan lentokoneista täytyy olla kellukkeilla varustettuja vesikoneita.

Lentokenttä rakennettiin vetelään suomaastoon

Kauhava valittiin kuitenkin Lentosotakoulun paikaksi. Kenttä rakennettiin alueelle joka oli nevaa, siis suota, mikä aiheutti märkyyden takia myöhemmin suuria ongelmia. Rakennustyöt alkoivat jo 1925, ja ne työllistivät 250 kauhavalaista ja sen lisäksi muualta tullutta väkeä.

Lentosotakoulu muutti Kauhavalle heinäkuussa 1929. Kauhavan asemalla muuttavaa koulua vastassa oli kaksi kuorma-autoa ja neljä hevosta. Kentälle oli matkaa neljä kilometriä eikä perille ollut edes tietä. Lentokoulutus kuitenkin aloitettiin jo kaksi viikkoa saapumisen jälkeen. Alkuasetelma oli masentava, koska kaikki oli pelkkää liejua ja vasta vuonna 1931 alueelle tehtiin tie.

Mekaanikkojen työ oli vaativaa alkeellisessa ympäristössä. Esimerkiksi lentohalleissa oli maalattia. Talvella koneiden laskutelineissä oli pyörien sijasta sukset. Sen vuoksi hallien lattiat jäädytettiin, että koneita voitiin siirtää.

Uskomaton oli myös Suomen ensimmäisen laskuvarjohypyn historia. Oppilas Blomqvist oli tekemässä silmukkaa, kun hän silmukan laella putosi koneesta ja laskuvarjon pakolaukasin toimi ja hyppy onnistui.

Sodan aikana ympäri kenttää tehtiin koneille 39 sirpalesuojaa. Ilmatorjuntaa ei ollut, koska ajateltiin, että venäläisten bensa ei riitä tänne asti, paitsi kerran se riitti, mutta pommitajan eivät löytäneet kenttää.

Sotavuosien 1939-44 aikana Kauhavalla koulutettiin 900 ohjaajaa, tähystäjää ja konekivääriampujaa. Lentotunteja kertyi 56 000. Tulokset puhuivat puolestaan. Kauhavalla koulutetut lentäjät ampuivat alas talvi- ja jatkosodan aikana 1900 viholliskonetta. Lentäjistä joka viidennestä tuli ässä, mikä arvonimituli vähintään viidestä pudotuksesta.

Smolik-koneen tankkaus oli hankalaa. Kahden miehen piti nostaa sen pyrstöä, että polttoaine saatiin valumaan sen siivissä oleviin tankkeihin, kertoi Olli Nieminen erikoisista lentokonehistorioista.

Simulaattoritko nykyaikaa? Näin simuloitiin lentokoneen ohjaamista Kauhavalla jo 1920-luvulla.

Seppelä Kauhavan Lentosotakoulussa 1929-2014 palvelleiden muistoksi ja kunniaksi pystytetylle kivelle. Vasemmalta Pasi Välimäki, Juhani Passi ja Olli Nieminen.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Presidentti Mauno Koivisto myönsi Vapaudenristin nauhat Lentosotakoulun lippuun. Lentosotakoulu on ainoa joukko-osasto, joka on saanut lippuunsa VR:n nauhat.

Puolustusvoimien rakennesuunnitelma, joka julkistettiin 8.12. 2012, oli shokki Kauhavalle: varuskunta päätettiin lakkauttaa 1.1.2015

Heikki Hultille kultainen ansiomerkki

Lentosotakoulun auditorio oli sovelias paikka huomionosoituksille. Puheenjohtaja Pasi Välimäki luovutti Heikki Hultille hänelle aiemmin myönnetyn JP27:n kultaisen ansiomerkkin.

Hult kiitti merkistä ja sanoi ympäristön olevan tuttu. Hän on aktiivianaikanaan pitänyt luentoja samassa tilassa. Myös Kauhava on hänelle tuttu paikka. Niiltä main lähti jääkäriksi kolme hänen isoisänsä veljeä.

Kun lähdettiin liikkeelle bussilla, kuljettaja tervehti hyvin tuttavallisesti. Eikä syyttä, sillä hän oli Mauri Jokela, jääkäriperinneliikkeen aktivisti hänkin. Kun hän kuljetti meitä jääkäreiden kotitaloja katsomassa, menttiin niin pieniä kujia, ettei niille pitäisi bussin sopia. Mutta nyt sopi: kusi tunsipaikat ja tehtävänsä.

Jääkäri Antti Isotalon koti Alahärman Voltissa oli todella näkemisen arvoinen. Talon oli aikanaan ostanut se Iso-Antti, joka tunnetaan laulusta Rannanjärven kaverina, joka puolestaan oli Ohärmästä.

Taloa sen laveassa pirtissä esitteli isäntä Antti Isotalo, joka oli jääkärinä olleen Antti Isotalon pojanpoika. Ja jääkäri Isotalo oli puolestaan laulusta tunnetun Isotalon Antin pojanpoika. Tuvan seinällä oli komea kuva, missä Isotalon Antti ja Rannanjärvi ovat kahleissa vankilaan lähdössä.

Antti Isotalo kertoi, kuinka häjyilystä oli tullut loppu. Paikkakunnalle nimitettiin kovaotteinen ja laulun mukaan ruma vallesmanni, Adolf Hägglund. Hän oli entinen armeijan aliupseeri, ja osallistunut Krimin so-

Heikki Hult vastaanotti hänelle myönnetyn perinneyhdistyksen kultaisen ansiomerkkin auditoriossa, missä hän on aktiivivuosinaan luennoinut lentäjäoppilaille.

taan. Hän nosti juttuja häjyjä vastaan. Anttia vastaan käytiin kaksi vuotta kärkeä, jolloin otettiin vireille vanha syyte taposta. Antti kiisti tapon, vaikka myönsi kyllä muuta paha tehneensä. Tuli kuolemantuomio, joka muutettiin 12 vuotta kuritushuonetta.

Häjiilyn lopetti körttiläisyys siirtolaisuus ja nuorisoseurat

Se merkitsi myös häjyilyn loppua, kertoi Antti Isotalo. Ansio ei ollut niinkään vallesmanni Hägglundin, vaan kolmen muun tekijän. Ne olivat körttiläisyys, Amerikan siirtolaisuus ja nuorisoseuraliike. Jälkimmäinen tarjosi nuorille miehille uuden tavan purkaa energiaansa: siellä harrastettiin painia.

Myös jääkäri Antti Isotalo on tuvan seinällä taulussa. Se on valokuva Isotalon perheestä. Antti on retusoi-tu siihen jälkikäteen tauluun, koska hän ei suostunut menemään kersojen kanssa kuvaan.

Antti lähti Saksaan jääkärikoulutukseen, ja palasi jo aika pian Suomeen

värväämään lisää jääkäreitä. Kerran poliisi jo pidätti hänet, mutta Antti pääsi tilanteesta pakenemaan. Hän kiersi iltamissa kertomassa jääkäri-liikkeestä.

1916 oli taas ratsia aamuyöstä. Antti kerkesi vintille välikatolle, mutta löydettiin. Seurasi tulitaistelu vintillä jossa yksi poliisi haavoittui, ja Antti sai ovet lukkoon. Taas ammuttiin, ja Antti hyppäsi ikkunasta puutarhaan, juoksi naapuritaloon ja sieltä metsään päästen pakoon.

Kysyttiin, mistä jääkäri-Antin satumainen onni ja taito johtui. Antti IV (talon nykyinen isäntä) vastasi, että Antin sisar oli sanonut veljensä olleen hullu.

Isäntä-Antilla ei ole Antti-nimistä poikaa, mutta hänen veljellään on, mutta hänestä tuli proviisori.

Suku on sittemmin joutunut lain väärälle puolelle, kun suvussa on poliisi, verotarkastaja ja lääkäri.

Perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja Sami Sihvo Sihvo täydensi tarinaa. Hänen isänsä jääkäri Jussi

Sihvo hoiteli jääkäri liikkeen Vaasa-Uumaja etapilla kuljetuksia moottoriveneellä ja hänen kyydissään oli ollut myös jääkäri Isotalo.

Häjyyt rähjäivät Isontalon pihassa

Kun purkauduttiin pirtistä pihalle, oli siellä kolme isoäänistä miestä mustine hattuineen, liiveineen, puukkoineen ja helavöineen. Oikeita häjyjä.

Muun melun lomassa he vaativat, ettei vain Isotalon pirtissä mitään körttiläisseuroja pidetä. Heidän meluamiseensa vastasi perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan piirin puheenjohtaja Juhani Passi aloittamalla virren "Totuuden henki", johon kaikki yhtyivät.

Kun yksi häjyistä kyseli isännältä tarjoilua, lupasi tämä sata metriä etumatkaa.

Häjyt poistuivat, kun siirryimme bussiin ja suuntasimme kohti Ylihärää. Siellä kohteena oli kauppias Viitalan talo, jossa sijaitsi Mannerheimin päämaja tammisunnuntaina 1918, kuten talon seinässäoleva laatta kertoo. Tämä ahdas konttorikamari oli suomen valkoisen armeijan ensimmäinen päämaja tosin vain

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Antti Isotalo kertoo Isotalon laveassa pirtissä kahdesta historiassa tunnetusta Isontalon Antista: häjyystä ja jääkäristä. Ikkunoiden välissä kuva Isontalon Antista ja Rannanjärvestä kahleissa vankilaan lähdössä.

Laulusta tutut miehet: Isontalon Antti ja Rannanjärvi.

Häjyyt tulivat melskaamaan Isontalon kartanolle vieraiden kunniaksi.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Tämä vähäinen mökki Isokyrössä toimi muutaman tunnin Valkoisen armeijan päämajana tammisunnuntaina 1918.

Tämä Jääkärien morsian tehtiin 1931. Risto Orko filmasi tarinan uudelleen 1938. Sen esittäminen kiellettiin 1947 ja kieltoa riitti vuoteen 1986 saakka.

vajaan vuorokauden ajan. Ylihärmän päämajasta pidettiin yhteyttä Vaasan, Lapuan, Ylistaron, Ilmajoen ja Seinäjoen tapahtumiin. Seuraavana päivänä n. klo 10 päämaja siirrettiin Seinäjoelle lähemmäksi sotatoimia.

Nyt taloa isännöivä Aarre Kujala kertoi värikkäitä tarinoita.

Santarmijoukko tutki tämän talon. Yläkerrassa oli piironki. Paappa tarttui viimeiseen oljenkorteen, ja sanoi, että on hukannut avaimet. Sen johdosta haki kirveen, ja oli valmis lyömään, niin päällikkö sanoi, että ei tarvitse.

Tammisunnuntaina Mannerheim ajoi reellä paikalle. Ylihärmässä oli kolme puhelinta, joista yksi oli täällä.

Miehiä tuli paikalle runsaasti 38 rekikuntaa, jokaisessa reessä oli 3–4 miestä. Yöllä kello 2 annettiin ensimmäinen päiväkäsky, josta alkoi vapaussota.

Taas noustiin bussiin ja ajettiin kohti Kauhavan keskustaa. Siellä kaupungin monitoimitalossa olevassa elokuvateatterissa katsottiin ”alkuperäinen” Jääkärien morsian- elokuva vuodelta 1931. Kalle Kaarnan ohjaaman mykkäfilmin esitteli Anne-Maj Salin. Pääosassa olevaa jääkäriä esitti Tauno Brännas, joka sittemmin tunnettiin Tauno Palona.

Elokuvasta siirryttiin talon toiseen päähän ravintolaan, missä kaupun-

ginjohtaja Markku Lumio toivotti vieraat tervetulleiksi kaupungin tarjoamalle iltapalalle. Ja päivän isäntä, puheenjohtaja Juhani Passi oli taas ottanut uuden roolin. Nyt hän soitti posket pullollaan klarinettia Kauhavan pelimannien joukossa, jonka musiikki aloitti illan viimeisen rastin.

Juhani Passi ja hänen joukkonsa ansaitsevan suurkiitoksen hyvin järjestystä kesäpäivästä.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

KUVAT: **Raimo Latvala**

Kolumni • Jukka Pennanen

80 vuotta

Syyskuun alussa tulee kuluneeksi 80 vuotta siitä, kun toinen maailmansota alkoi. Marraskuun lopulla tulee kuluneeksi 80 vuotta massiivisen puna-armeijan hyökkäyksestä Suomeen ja talvisodan alusta.

Syksyllä 1939 Suomen kansa oli yhtenäinen ja käytännössä jokaiselle suomalaiselle oli selvää, että maata on puolustettava aseellisesti ja kaikin keinoin. Marsalkka Mannerheimin ja jääkäripäällystön johdolla Suomi ja Suomen armeija kesti, vaikka tappiot olivatkin raskaat. Vain parikymmentä vuotta aikaisemmin kansamme oli ollut pahasti jakaantunut, tai kuten nykyään sanotaan, polarisoitunut. Ilman yhtenäisyyttä ja yhteen hiileen puhaltamista ei talvisodan ihme olisi ollut mitenkään mahdollinen. Yhdessä kesti niin rintamalla kuin kotirintamalla ja vaikeudet vain lisäsivät yhteenkuuluvaisuutta.

Kestäminen ei olisi ollut mahdollista ilman yhtenäistä poliittista selkänöjää ja pätevää sotilasjohtoa. Kansakunta luotti, kunnioitti ja arvosti johtajiaan. Johtajat ymmärsivät vaikutusvaltaisen asemansa ja harkitsivat tarkasti tekojaan, sanomisiinsa ja kirjoituksiaan. Tultiin esille, kun oli todellista syytä. Asioihin, jotka kuuluivat muiden vastuulle tai joita ei hallittu, ei otettu kantaa. Mitä ylempänä hierarkiassa oltiin, sitä harvemmin oli tarvetta ilmaista mielipidettään. Raskassarjalaisten kannanotot ja esiin tulot säästettiin pahimpiin hetkiin. Tällöin sanomisen ja esiintymisen paino oli suuri ja vaikutus tehokas.

Jääkärit olivat 80 vuotta sitten sotilasjohtajina ehdottomia auktoriteetteja. Rivimiehetkin tunsivat omat komentajansa ja olivat ylpeitä heistä. Jääkäriys oli laadun tae ja talvisodan aikana jääkärien maine menestysten myötä vain kasvoi. ”Sellaiset joukot kuin johtajat” – ja joukot olivat niin hyviä, että kykenivät tekoihin, jotka vieläkin vaikuttavat ja joista puhutaan.

Nyky-suomi on monessa suhteessa valtavan hyvä paikka verrattuna aikaan 80 vuotta sitten. Tosin, kun edistyksen keskellä on eletty ja joillain muilla menee aina kuitenkin vielä paremmin, on vaikea kehitystä huomata. Ulkopuolelta katsoen ja erilaisissa tutkimuksissa Suomen erinomaisuus kyllä havaitaan, mutta maan omat kansalaiset eivät tunnu sitä huomaavan. Arvostelun aiheita löytyy joutavistakin asioista. Syntyy tyytymättömyyttä usein olemattomistakin syistä ja tyytymättömyys johtaa riitaisuuteen ja toisten haukkumiseen. Vastuuttomien on helppo oksentaa perättömiä syytteitä ja sammakoita ympäröivään media- ja somepilveen, josta ne aina valuvat jonkun niskaan ja lisäävät tyytymättömyyden kierrettä.

Suomemme näyttäisi olevan pahasti polarisoitumassa. Perinteinen kompromisseja edellyttänyt politiikka perustui yhdessä tekemiseen, asiantuntemukseen ja toisen kunnioittamiseen. Nykyinen meno korostaa nopeaa voitontavoittelua omalle ryhmälle. Suuntaa vaihdetaan lennossa eikä perinteisiä arvoja kunnioiteta, saati että vastapuolen toimijoita keuhutaisiin. Historian opetukset ovat

unohtumassa, koska historiaa ei tunneta. Poliittisten johtajien arvostus on pääosin heidän omien tekojensa johdosta alamaissa. Perusteltu kriittisyys on vaihtunut pikaisiin ja usein harkitsemattomiin tviitteihin. Nopeus on selättämässä sisällön.

Vaikka median muodostama kuva Suomesta ja suomalaisista näyttää usein edellä mainitulta, totuus taitaa kuitenkin olla onneksi toisenlainen. Valtaosa suomalaisista arvostaa perinteisiä arvoja ja rakentaa mieluummin kuin repii. Ikävä kyllä tämä ei kuitenkaan tule sekavassa kokonaiskuvassa riittävästi näkyviin.

Perinneyhdistys on erinomainen esimerkki perinteisiä arvoja kunnioittavasta ja asiantuntevasta organisaatiosta, joka kattaa koko maan. Meillä kaikilla yhdistyksen jäsenillä on mahdollisuus vaikuttaa omien kanaviemme kautta yleiseen mielipiteeseen ja vahvistaa positiivista yhteenkuuluvuutta. Nyt kun tulee kuluneeksi 80 vuotta viime sotiemme alkamisesta, on hyvä myös yhdistyksen toiminnassa tuoda esille ja korostaa sodanaikaisen sukupolven ja samalla jääkärien saavutuksia. Kuten jääkärit itse ovat yhteisessä testamentissaan Suomen nuorisolle todenneet, tärkeintä on säilyttää valtiollinen itsenäisyys. Se takaa myös sanomisen ja tekemisen vapauden. Tämänkin mainion Parolen ilmestymisen yhteistyöllä ja ilman sensuuria.

Jukka Pennanen

Jääkärisäätiön ja Parole ry:n puheenjohtaja

Jääkärin morsian tuli vastaan yllättävästä kirjasta

Selailin kirjastossa Peter von Baghin kirjaa ”Sininen laulu. Itsenäisen Suomen taiteiden tarina” (2007). Leveällä pensselillä maalaavan tekstin keskeltä pysähtytti yllättäen otsikko: ”Jääkärin morsian”. Yllättäen, koska Bagh oli enemmän tai vähemmän vasemmistolainen. Ja tällainen tarina oli otsikon alla.

Sam Sihvo (1892–1927), Aarne Sihvon ja Jussi Sihvon veli, oli jääkäri-vänrikki, muusikko ja laulunäytelmän ”Jääkärin Morsian” (1921) kirjoittaja ja säveltäjä. Teos on kiehtonut yhä uusia sukupolvia eräänlaisena viihteen asettamana kuva-arvoituksena Suomen itsenäisyyden draamasta. Kalle Holmberg on ohjannut Jääkärin morsiamen kaksi kertaa ensin Turussa ja myöhemmin Lahdessa, jossa taululla olivat Fellmanin kentät, vankileirien synkkä muisto.

Kalle Holmberg: Näin Jääkärin morsiamen ensimmäisen esityksen Mikkelin teatterissa vuonna 1954. Sibeliuksen jääkärimarssi kiellettiin siellä silloin. Elettiin vielä arkaa aikaa, selvittiin sotakorvauksista ja kaikesta muusta. Suhteet Neuvostoliittoon sanelivat, että Jääkärin morsian oli pannassa. Näytelmä itsessään on iskelmä, kaihoa ja kaipausta. Se toimii voimakkaasti, on se sitten romanssia, marssimusiikkia, saksalaista tai venäläistä tai puhdasta nyhkytarinaa. Se kertoo myös jääkäreiden historiasta, joka ei ehkä ollutkaan aivan sellainen kuin meille on selitetty.

Näytelmän tapahtumissa on niin paljon kummallista ja salaista. Jääkärin morsiamessa kuvattu seikkailu ulkomailla on täynnä ruutia, räminää ja rakkautta, naisia ja viinaa, otsakääreitä ja urhoja. Ja sitten yhtäkkiä kapteeni Roller pitää aivan poskettoman puheen Suur-Suomen synnystä, saksalaisesta perspektiivistä tyylin:

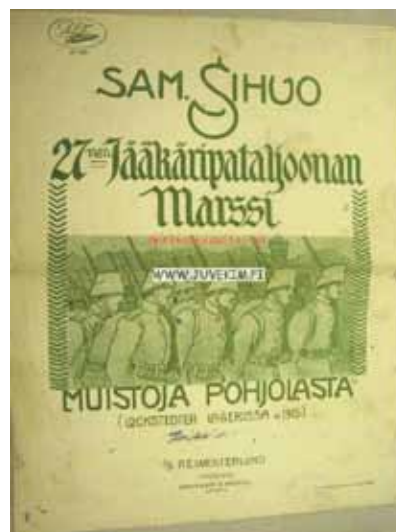

”Kun menette Suomeen ja rakennetta tämän maan...” Kaikkihan panivat korvat kiinni. Mechelinin poika oli jääkäri ja törmäsi ongelmaan: lähdetäänkin tappelemaan suomalaisia vastaan eikä itsenäistämään Suomea. Näytelmässä on niin monta kerrosta: suomalaiset, saksalaiset, venäläiset – suomalaiset toisiaan vastaan.

Jääkäreitähän tuli tänne Suomeen ja heillä oli ongelmia jo Saksassa. He karkailivat rintaman yli Venäjälle ja tapahtui itsemurhia, kun he yhtäkkiä huomasivat missä he ovat ja millaista Suomea tekemässä. Siellä oli työväestöä hirveän paljon.

Sam Sihvo nukkui onnellisesti känripäissään lumihankeen jo vuonna 1927. Hän oli todennut, että jos ei fyrkkaa tule, niin Morsian kiertää maailmaa ja kerää sitä. Loppujen lopuksi soturin suuri unelma tuotti tällaisen näytelmän, jota kai oli kypäloimässä pari muutakin henkilöä.

Komedialla on traaginen puoli. Mitä syvemmälle mennään, sitä koomisempia aspektoja löytyy, koska elämä ja historia ovat paradoksaalisia ja absurdeja. Olen ohjannut jääkärin morsiamen kaksi kertaa. Se on kuin seireeni houkutukset. Se vetää ihmistä viihteen ääreen, mutta kaiken voi yrittää läpivalaista toista kautta niin, että kuvaan tulee myös tragiikka.

Kuten aina historian solmukohdissa ”vakava” ja ”kevyt” kertovat asioiden kulusta oman olennaisen ja elämän rikkautta heijastavan versionsa: Jean Sibeliuksen Jääkärimarssi ja Sam Sihvon Jääkäripataljoonan marssi.

Holmberg yllätti tekemällä säyseän Jääkärin morsiamen

Kun vasemmistoradikaalina tunnettu Kalle Holmberg ohjasi kevättalvella 1971 säyseän Jääkärin morsiamen Turun kaupunginteatterissa, puhuttiin vuoden teatteritaukuksesta. Oliko Holmbergista tullut nationalisti, kysyttiin ironisesti.

Turun teatterielämässä puhalsivat vuonna 1971 muutoksen tuulet. Kaupunginteatteriin johtoon asettui kaksi kärkevää teatterintekijää: Ralf Långbacka sen taiteelliseksi johtajaksi ja Kalle Holmberg pääohjaajaksi. Ensimmäisten ohjauksen joukkoon kuului Sam Sihvon laulunäytelmä Jääkärin morsian.

Koska Holmbergin pelättiin tekevän vaarallista teatteria, kerrotaan, että osa katsojista otti esitykseen mukaan pillin. Protestivihellyksiä ei kuitenkaan kuultu. Tv-kameran edessä yleisö luonnehti esitystä isänmaalliseksi.

Turun yliopiston kansleri Tauno Nurmela kirjoitti Suomen Kuvalehteen pakinan, missä hän poleemisesti vertasi Holmbergia

1920-luvun Akateemisen Karjala-Seuran nationalisteihin. Pakinassaan Nurmela myös arveli, että juuri Jääkärin morsiamen ohjaus oli Holmbergilta oivallinen keino päästä turkulaisen "kerman" suosioon. "Minä nyt en pidä niin suurta eroa tällä oikeistolaisella ja vasemmistolaisella kermalla", hän kommentoi hymyillen toimittajalle.

Holmberg kuittasi kuittailut lyhyesti. Tavoitteena oli antaa "naivistisin

keinoin" ihmisille mahdollisuus samaistua roolihenkilöihin. "Samalla olen pyrkinyt lyömään pallean muutamissa kohdissa. Voi olla, että olis pitänyt potkia enemmän päähän." Turkulaisten mielistelyn hän kiistää. "Ei minulla mitään syytä ole kumarrella tai nuoleskella turkulaisia, en minä edes tunne heitä niin hyvin vielä."

Kirjallisuutta

Mysteereitä Karjalassa

Kadonneen kaupungin varjo

Mikko Porvali

271 sivua, Atena

Aluksi en ollut varma, mihin lajityyppiin tämä Karelia Noir-trilogian päätösosa pitäisi sijoittaa. Siinä on poliisiromaanin, dokumenttiromaanin ja trillerin aineksia. Koko trilogia on kunnianosoitus itsenäisyytemme ensi vuosikymmeninä virkatehtävissä menehtyneille poliiseille mutta vastaan tulee nyt myös tuttuja sotilaita tositahtumissa kuten Kuukaupin sillan ansoitusta henkensä kaupalla purkanut luutnantti Lauri Sutela, joka eteni Puolustusvoimain komentajaksi asti.

Mikko Porvali osaa luoda herkkiä nyansseja raakoja tapahtumia käsitteleviin kirjoihin. Uusin kirja on sodan ja kuoleman yli yltävä herkkä kunnianosoitus

karjalaisuudelle, menetetyn Karjalan nostalgiselle kaipuulle ja sen historiallisen pääkaupungin moninaisille vaiheille.

Tarina alkaa vaaralliselta vuoden 1940 rajalta ja yltää 1960-luvulle asti. Lopussa kirjailija totisesti yllättää lukijansa kun kesän 1944 ratkaisutaisteluissa palkitulta panssarintuhoojalta löytyy ällikällä lyövä peitehenkilöllisyys. Ja mitä merkitsee, kun itsensä ampuneen läheltä ei löydy aseita hylsyä, mutta sellainen löytyy mahalaukusta? Trilogian toinen päähenkilö, komisario Salomon Eckert, saa myös uusia ulottuvuuksia loppuratkaisuissa.

Seppo Simola

Julkaistu reserviläinen-lehdessä

Bundeswehrin jalkaväen koulutuskeskus – Ausbildungcentrum der infanterie

Jalkaväkipäivät n:o 23 heinäkuun 10.–12. päivänä tätä vuotta

Bundeswehrin entinen Jalkaväkikoulu Frankenlandin Hammelburgissa sai Jalkaväkipäivillä 2015 uudeksi nimekseen ”Jalkaväen Koulutuskeskus”, kuten yllä olevasta otsikosta ilmenee. Suomalaisten edustusryhmällä oli tuolloin kunnia olla läsnä Jalkaväkikoulun uudelleen nimeämisen juhlallisessa lippuseremoniassa. Silloinen ”delegatio” käsitti, suomalaisten osallistujien rouvat ja reserviläisten ampumajoukkue ml, reilusti yli 10 henkilöä. Jalkaväkikoulun johtajan, prikaatikenraali Hagemannin toivomuksesta Jääkärilippu osallistui ainoana perinnelippuna nimenvaihtoseremoniaan ja illalla Fänrichwiesellä seremoniaan, jossa Jalkaväkiliiton puheenjohtajalle kenraaliluutnantti. Glatzille luovutettiin kokoontuneen joukon läsnä ollessa Pienoisjääkärilippu. Koko päivän aurinko porotti pilvettömältä taivaalta ja lämpötila tavoitteli ennätyslukemia.

Kesän 2015 juhlavat tapahtumat ja auringonpaiste palasivat mieleeni tämän kesän Jalkaväkipäivien sadekuurojen välissä ja tiheysateessa. Olimme vaimoni Oilin kanssa tulleet

Hammelburgin nimessä on säilynyt sana Lager. Lockstedtissa sana poistui kunnan nimen muutoksen yhteydessä. Kuva Jorma Ignatius.

Jalkaväen koulutuskeskuksen merkki.

Saksan jalkaväkiliiton merkki.

Finnlinesin laivalla Travemündeeseen ja sieltä edelleen Hammelburgiin. Majoitus löytyi kuten aina vuodesta 1999 lähtien ”Landgasthof Zum Sternistä” Elfershausenista, vajaan 10 km matkan päästä varuskunta-alueesta. Suomalaisten perinteinen ”residensi” oli 1.7.2019 lähtien vaihtanut omistajaa. Familie Werner Neeb oli iän karttuessa myynyt 1900-luvun alusta perheen hallussa olleen kiinteistön ja ravintola- sekä majoitustoiminnan nuorelle Frankfurtista muut-

taneelle pariskunnalle, jotka jatkavat Zum Sternin toimintaa. Neebit asuvat nyt saman kadun varrella uudehkossa omakotitalossa.

Suomen edustus oli nyt ”välivuotta” kuvaavan suppea. Puolustusvoimia edusti Maasotakoulun Jalkaväkikoulun johtaja, everstiluutnantti Jussi Viinamäki. Suomen puolustusasiamies, eversti Marko Kivelä edusti läsnäololaan maamme Berliinissä toimivaa Suurlähetystöä. Tämä oli eversti Kivelän ensimmäinen vierailu Hammel-

Suomen seppelä Jalkaväen muistomerille. Seppelään laskivat paikallisen protokollan mukaan saksalaiset sotilaat ja Asko Kipinen kävi vain oikomassa seppelä nauhat. Kuva Jorma Ignatius.

burgissa. JP 27:n Perinneyhdistyksen Etelä-Karjalan osaston puheenjohtaja, majuri res. Jorma Ignatius tallensi ansiokkaasti sadetihruisten päivien tapahtumia sekä omaa että Parolen arkistoa varten. Kiitos siitä Jormalle! Yhteysupseerimme, eversti res. Mark Aretz oli jälleen alusta lähtien tukemassa meitä ohjelmassa ilmenneiden aukkojen paikkaamisessa. Allekirjoittanut toimi Jääkärisäätiön puheenjohtajan, kenraalimajuri Jukka Pennasen valtuuttamana delegaation johtajana. Kiitos minulle osoitetusta tehtävästä!

Bundeswehrin säästökuuri oli havaittavissa

Liki kahdenkymmenen vuoden kokemuksella oli selvästi havaittavissa muutama vuosi sitten alkanut Jalkaväkipäivien budjetin jatkuva kapeneminen. Ehkä vielä selvemmin näkyi varusmiespalvelun loppuminen ja sen vaikutus tilaisuuksien järjestelytasoon. Ulkomaisten vieraiden määrän väheneminen saattoi olla vain tämän kesän ilmiö. Toivottavasti se oli vain tilapäinen notkahdus, koska keskustelut eri maiden asevoimien edustajien kanssa oli, tai on, yksi Jalkaväkipäivien mielenkiintoinen anti.

Jalkaväkipäivien yhteyteen sovitettu ase- ja kuljetusteknillinen materiaalinäyttely antoi jälleen hyvän kuvan siitä, missä tällä hetkellä mennään jalkaväen aseiden ja asejärjestelmien eri komponenttien ja oheistuotteiden kehittämisessä. Valitettavasti Lapuan miehiä ei nyt ollut "maailman parhaita patruunoita" esittelemässä. Takuulla kaikissa sääolosuhteissa toimivaan järjestelmään oli mahdol-

lisuus tutustua vuoristojääkärien ja heidän "kuormamuuliensa" maanläheisissä näytöksissä.

Matkan saldo

Yhteys Saksan Jalkaväkiliittoon on yli 20 vuotta jatkunut, periaatteessa jo JP 27:n syntyajoista alkunsa saanut kontaktipinta Saksan asevoimien eri vaiheisiin. Yhteyden ovat 1990-luvun alusta lähteneet Saksan yhdistymisen myötä, sekä Suomen tekemän Pariisin vuoden 1947 rauhansopimuksen "ajanmukaistetun" tulkinnan perusteella, uuteen tiiviiseen vaiheeseen. Jääkäriliitto, Jääkärisäätiö ja JP 27:n ovat "kylmän viiman" vielä puhallettaessa pitäneet yhteyksiä paljolti henkilökohtaisten kytkösten kautta. Toivottavasti näin myös muun ohella jatkuu. Epävirallisten kanavien kautta asiat menevät usein sujuvammin eteenpäin.

Toivon, että seuraava askel olisi Bundeswehrin Jalkaväen Koulutuskeskuksen ja meidän Maasotakoulumme Jalkaväkikoulun oppilasvaihto, vaikka vain lyhyinä pätkinä ja parin kielitaitoisen nuoren miehen muodostamina "taistelupareina". Pitääkö saksalaisen vaihtomiehen osata suomea? Ovathan tätä ruotsalaisetkin Saksassa harrastaneet, aikanaan jopa varusmiesten koulutuskomennuksina. Kun pitää silmät ja korvat auki, niin aina jotain tarttuu nuoren miehen hihaan. Nimimerkki kokemuksesta on!

Koulutuskeskuksen uudelle johtajalle, prikaatikenraali Michael Matzille luovutin Jääkäripuukon n:o 3. Kenraali oli kovin otettu "alhaisesta sarjanumerosta". Toivottavasti perinteinen

Hammelburgin varuskunnan vieressä on Wasserturm, vesitorni, kuten Hohenlockstedtissa. Tässä tornissa ei ole ammunnoista varottavaa palloa, kuten Hohenlockstedtissa. Kuva Jorma Ignatius.

suomalainen muistoesine herätti mielenkiintoa ainakin yhteen käyntiin Suomessa – mieluummin Lappeenrantaan Jalkaväkikouluun.

Kiitos Herr Oberst i.R. Mark Aretz tuesta ja byrokratian mielekkäästä hoitamisesta! Saisipa ensi kesänä muutaman ampumapaikan ylil. res. Sillanpään organisoimalle ampumarhyhmälle?

TEKSTI: Asko Kilpinen
JP 27:n Perinneyhdistyksen kunniapuheenjohtaja

Puukko jääkärimerkillä

(lisakki Järvenpää Oy), Pituus 27 cm (terä 13 cm), **Hinta 70 €**

Matkakertomus Saksasta

Saksan Jalkaväkipäivistä 30-vuotisen sodan tapahtumapaikoille
10.–12.7.2019

Perinteinen jalkaväen ystävien kokoontuminen Saksan jalkaväen koulutuskeskukseen Hammelburgiin, Keski-Saksaan, lähelle entistä DDR:n rajaa on jo perinne myös suomalaisille lähes alusta alkaen eli vuosituhannen vaihteesta lähtien. Tällä kertaa tosin ryhmä oli poikkeuksellisen pieni, johtuen erinäisistä yhteensattumista ja Saksan armeijan, Bundeswehrin uusista säännöistä, jotka eivät salli mm "ei Nato-maitten" ammuksia maaperällä. Tämän vuoksi ei Suomesta ollut perinteistä reserviläisjoukkoa. Toiveissa kuitenkin on eversti Mark Aretzin mukaan, että säännöissä palataan entiseen käytäntöön – toivottavasti jo ensi vuonna 2020.

Suomen edustusryhmään kuului tällä kertaa vain prikaatikenraali Asko Kilpinen avec edustaen Jääkärisäätiötä ja toimien ryhmän johtajana, myös Maasotakoulun Jalkaväkikoulun johtaja everstiluutnantti Jussi Viinamäki ja tämän matkakertomuksen kirjoittaja Jorma K.O. Ignatius perinneyhdistyksen edustajana.

Asko Kilpinen lahjoitti jääkäripuukon prikaatikenraali Michael Matzille. Hän on Saksan jalkaväen tarkastaja ja jalkaväkikoulun komentaja.

Saksassa ryhmään liittyi myös Suomen paikallinen sotilasasiamies eversti Marko Kivelä. Yhdysupseeri, ev. Mark Aretz luonnollisesti oli tullut paikalle Leipzigista.

Heti saapumisiltana vietettiin "Jääkäri-ilta", jolloin pääsi tutustumaan keskuskentälle, Vänrikkiniitylle/Fähnrichwiese'lle, pystytetyissä teltoissa muihin osallistujiin ja sillä

Menossa kellojen vertailu? Ei vaan kännykkäkuvan katselu. Vasemmalta eversti Marko Kivelä, everstiluutnantti Jussi Viinamäki, sekä eversti Mark Aretz.

Virvokkeita teltassa. Henkilöt oikealta Asko Kilpinen ja Oili Kilpinen. Keskellä vastapäätä Mark Aretz.

hetkellä koulutuksessa oleviinkin. Ilta sattui olemaan sikäläisenä ”Kaatuneitten Muistopäivänä”, jolloin Saksan lippu oli puolitangossa ja omasta tavastamme poiketen niin, että lipun yläreuna oli puolitangossa ja lipun pää melkein maassa. Se miksi Saksan lipun vieressä oli mm Ruotsin lippu ei selvinnyt minulle yrityksistäni huolimatta, ruotsalaisia ei tiettävästi ollut paikalla tänä vuonna. Suomen lippu oli tutulla paikalla pääkadun puolella.

Muuleja ja kengitysseppiä – mannaa reservin rakuunalle

Seuraavana aamuna oli Teollisuusnäyttely; uusinta teknologiaa jalkaväen käyttöön: Aseita, kuljetus- ja muuta kalustoa, radio-ohjattavia laitteita ym. Näin ratsuväen miehenä ilahdutti nähdä alppijääkäreitten muuleja kalustoineen, kengitysseppiä ym. Tätähän meillä ei enää ole – ei edes keltaisia kauluslaattoja, kuten heillä.

Aamupäivällä oli ev. Aretz järjestänyt meille suomalaisille erikoisohjelman: pääsimme tutustumaan Bonnlandiin – kylään jonka Bundeswehr kirkkoineen, posteineen ja asuintaloineen ja käyttää sitä nyt asutuskeskustaistelujen harjoituksiin. Myös paikallisen aatelisen linna muureineen kuuluu siihen. Linnan yksi osa on muutettu metroasemaksi, jolloin senkin valtausta tai puolustamista voi-

daan harjoitella. Alue on niin laaja, että mm krh:n kovapanosammunnat ovat mahdollisia.

Kiitos Mark – oli todella mielenkiintoista ja ainutlaatuista!

Jalkaväkisalin/auditorion viereen oli pystytetty näyttely ”75 v vastarinnasta” – eli kuvaus ev. von Stauffenbergin suunnitelmasta räjäyttää Hitler. Suunnitelma epäonnistui ja eversti itse, (jonka pojan tapasin 2000-luvulla) telotettiin välittömästi, kuten kaikki me tiedämme.

Kevyt kenttälounas, saksalainen keittomuhennos, syötiin jälleen teltoissa pienien sadekuurojen estäen tutustumisen uusiin tuttavuuksiin, mutta juttua riitti vanhojenkin tuttavuuksien kanssa.

Jalkaväkisalissa kuuntelimme mm kenraaliluutnantti Langeneggerin esitelmän, seurasimme Ranskan ja Saksan jalkaväen sopimuksen alikirjoitusta yhteistyöstä ja ystävyydestä. Illalla vietettiin sitten ”aseveli- ja toveruusiltaa” Vänerikiniityllä leppoissa merkeissä. Oli ilo seurata ”adjutanttina” kuinka kenraali ja rouva Kilpinen tapasivat jos ei satoja, niin ainakin kymmeniä tuttaviaan vuosikymmenten varrelta niin paikallisista silmäätekevistä tuttavista evp. kenraaleihin. ”Aseveljeys on ikuinen” pätee tässäkin – Suomen ja Saksan väliset suhteet ovat kunnossa

eikä kumpikaan puhu Lapin sodasta, johon meidät pakotettiin.

Viimeisen päivän, perjantain ohjelmamme alkoi seppeleenlaskulla Jalkaväen muistomerkillä. Seppeleen laskivat paikallisen protokollan mukaan saksalaiset sotilaat ja nauhat kävi vain oikomassa kenr. Kilpinen evl. Viinamäen ja allekirjoittaneen seurattessa katseella. Seppeleenlaskun jälkeen oli evankeelinen kentaajumalanpalvelus, jonka päätteeksi laskettiin seppäle vuoden 1945 jälkeen eri operaatioissa menehtyneiden saksalaisten jalkaväen sotilaitten muistopaadelle. Sen jälkeen oli mahdollisuus tutustua Hammelburgin karsarmialueen museoon, joka oli tällä hetkellä uudistusten ja remontin alla, mutta sain kuitenkin kuvan kehityksestä 30 vuotisesta sodasta nykypäivään. Sattumalta museo sijaitseen samantapaisen vesitornin katveessa kuin Hohenlockstedtin Jääkärimuseo. Se ero kaupungeilla on, että Hammelburg Lager on säilyttänyt nimensä kaupunginosana, mutta Lockstedter Lager muuttui 1956 Hohenlockstedtiksi. Simo Häyhän tarinaa en löytänyt kyselemälläkään, vaikka yksi henkilö edellisiltana sen kertoi olevan museossa.

Puolita päivin söimme sitten upseerikerholla vapaamuotoisen lähtölounaan, tällä kertaa ilman lippuja ja muita seremonioita. Jälleen yksi merkittävä tapahtuma oli siirtynyt muistojen albumiin.

Koska lontoni Suomeen oli vasta lauantai-iltana käytin tuon puolitoista päivää käymällä matkareittiin sopiville 30 vuotisen sodan tapahtumapaikoilla. Bamberg ensimmäisenä, sehän on tuttu Suomessakin myytävästään savuoluesta, jota pantu vuodesta 1405 lähtien (keltaetikettinen Aecht Schlenkerla Rauchbier) jota nauttivat perimätiedon mukaan ainakin Stålhanske joukkoineen, mutta todennäköisesti myös Kustaa II Adolfkin. Kestihän kaupungin valtaus parisen vuotta noin 200 vuotta myöhemmin eli 1630 luvulla.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

Rakuunataustaisen kirjoittajan ilonhetki: eläviä muuleja aktiivipalveluksessa.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Suomalaisten sotavangin tie Siperiasta Bundeswehriin

Sitten ajoin eteenpäin Breitenbrunnin, jossa elelee ystäväni, kenraalieversti Dietlin joukoissa palvellut evl, silloinen luutnantti Siegfried Ehrt. Hän joutui 1945 suomalaisten vangiksi Kemissä ja pakkoluovutettiin Neuvostoliittoon sotavankeuteen, josta siirrettiin DDR:n ja josta pakeni Länsi-Saksaan, liittyi Bundeswehriin ja jäi täysin palvelleena eläkkeelle everstiluutnanttina. Hänen, todellisen Suomen ystävän, kanssa muistelimme menneitä – katselimme harvinaisia värivalokuvia mm Hangosta saksalaiselta läpikulkuleiriltä 1940 luvun alkupuolelta ym. Breitenbrunn oli myös Kustaa II Adolfin vastustajan Tillyn hetkellinen asuinpaikka.

Matkani jatkuin Lech-virran yli, tosin toisessa paikassa, mihin Savon pioneerit rakensivat savuverhon suojassa sillan Kustaa II Adolfin joukoille 5.6.1632. Seuraava kohteeni olikin elämäni vaikeimmin löydettävissä oleva Kustaa II Adolfin itselleen rakennuttama 12 metriä korkea muistomerkki Reinin onnistuneen ylityksen 7.12.1631 kunniaksi. Kuningas tosin kaatui ennen obeliskin valmistumista, joten ei sitä koskaan itse nähnyt. Patsas pystytettiin silloisen Reinin mutkaan, joka on aikapäiviä sitten oikaistu. Niinpä patsas seisoo keskellä metsää ei missään ja viitoituskin loppuu kilometrejä ennen sitä. Mutta tekevä palkitaan, ja löysin sen parituntisessa operaatiossa, joka todella kannatti, sen verran komea patsas oli.

Matkani viimeinen kohde ennen lentokenttää oli Gustavsborg, joka suunniteltiin Ruotsin suurvallan varuskunta- ja hallintokeskukseksi, josta on vain aseman ja kaupunginosan nimi jäljellä.

Jos on nopea liikkeissään, neljäskin päivässä ehtii kokea enemmän kuin hidas kuukaudessa!

TEKSTI JA KUVAT: **Jorma Ignatius**

Jorma Ignatius pitää kädessään pataljoona 28:n lipun nauhaa. Numeroa 27 ei löytynyt.

Paljon kokenut veteraani Siegfried Ehrt. Suomen ja Neuvostoliiton sotavankeuden kautta DDR:n, mistä pakeni Länsi-Saksaan ja palveli vielä Bundeswehrissä edeten everstiluutnantiksi.

Schwedenscheule. Kustaa II Adolf antoi pystyttää tämän obeliskin onnistuneen Reinin ylityksen muistoksi. Kuningas ehti kaatua näkemättä muistomerkkiä.

Julkaistaan marraskuussa

Suomen jääkärit – itsenäisyyden etujoukko

Se on nyt valmistumassa: ”Suomen jääkärit- itsenäisyyden etujoukko”, Melkein 600 sivua jääkäreiden historiaa käsittävä kuvaus Ostrobotnian kokouksesta viimeisen jääkäriin hautajaisiin ja jääkäriiliikkeen 100 – vuotisjuhlallisuuksiin. Kirja julkaistaan 15. marraskuuta Ostrobotniassa, samassa talossa, mistä jääkäriiliike lähti liikkeelle 105 vuotta sekä todennäköisesti myös Jääkärimuseossa hiukan myöhemmin.

Kunniapuheenjohtaja Asko Kilpisen vetämän työn tuloksena on syntynyt yli kymmenen kirjoittajan voimin vajaan 600 sivun paksuinen kirja. Kilpisen lisäksi tärkeimpinä kirjoittajina ovat olleet jääkäriiliikkeen historian perin pohjin tuntevat henkilöt, professori Ohto Manninen (Jääkärisäätiön hallituksen pitkäaikainen jäsen), Perinneyhdistyksen toinen kunniapuheenjohtaja Sami Sihvo sekä Jääkärisäätiön puheenjohtaja Jukka Pennanen. Mukana on myös

ammattihistorioitsijoita, kuten Marko Paavilainen ja Henrik Meinander. Tietokirjailija Jyrki K. Talvitien panos kirjan aikaansaamisessa on ollut merkittävä.

Kirjan lukujen otsikoista saa hyvän kuvan kirjan tarinan edistymisestä. Miksi jääkärit lähtivät, kysyy Asko Kilpinen. Minkälaiseen armeijaan he menivät jatkaa Jukka Pennanen. Sami Sihvo kirjoittaa Vaasa-Uumaja-etapista. Hoitelihan Sami Sihvon isä, Jussi Sihvo kuljetuksia moottoriveneellä tällä välillä.

Jukka Pennanen jatkaa kuvauksella Lockstedtin leiristä ja siitä saksalaisesta sotaopista, mitä jääkärit siellä saivat. Lockstedter Lagerin ja rintaman synkemästä puolesta kertoo Ohto Mannisen artikkeli purnaajista ja aatteen miehistä sekä lääkintäkenraalimajuri Timo Sahin teksti jääkäreiden sairauksista ja kuolemantapauksista. Tohtori, opetusneuvos Juhani Lassilan tekstistä ja tilastoista selviää jääkärien kotipaikat, ammatit ja koulusivistys tai sen olemattomuus.

Manninen kirjoittaa jääkäreistä vapaussodassa, missä jääkärit kouluttivat ja johtivat Suomen muodostumassa olevan armeijan osastoja, riisuivat venäläisen sotaväen aseista ja kukistivat punakaartin. Jääkäreissä oli runsaasti työväkeä, mikä aiheutti lojaalisuusongelmia, mutta ei kuitenkaan päässyt vaikuttamaan sotatoimiin. Asko Kilpinen kirjoittaa jääkäreistä heimosodissa.

Rauhan vuosina 1920–1939 jääkärit kouluttivat Suomen nuorta armeijaa ja kehittivät sen taktiikkaa sekä eri asela-

jeja, suojeluskuntia ja rajavartiointia. Kirjassa on luvut jääkäreistä eri puolustushaarojen ja aselajien johdossa itsenäisen Suomen puolustuslaitoksessa.

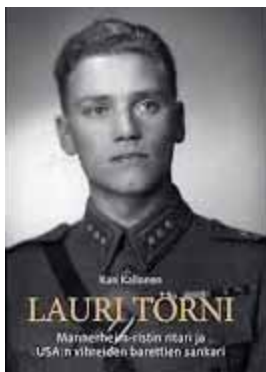
Oma lukunsa Asko Kilpisen kirjoittamana on jääkärit toisessa maailmasodassa. Sodissa 1939–1945 jääkärit olivat sotatoimissa marsalkka Mannerheimin alaisina, jo keski-ikänsä saavutta neina sotilaina armeijakunnan komentajista rivimiehiin. Myös Mannerheimin ja jääkäreiden suhdetta pohditaan, mikä suhde ei ollut aivan ongelmaton.

Kirjan lopussa Henrik Meinander arvioi Suomen jääkärien vaikutusta jälkimaailmaan. Lopussa esitellään kuusi perinnejoukko-osastoa: Lapin jääkäripataljoona, Uudenmaan jääkäripataljoona, Kymen jääkäripataljoona, Hämeen panssaripataljoona, Vaasan rannikkojääkäripataljoona sekä Jääkärirykmentti. Vielä saadaan tiivistetty kokonaisuus jääkäriperinteiden vaalimisesta niin Suomessa kuin myös Saksassa ja Latviassa. Ja on luontevaa lopettaa kirja viimeiseen jääkäriin, Väinö Valveeseen.

Kirja tulee normaaliin kirjakauppa-myyntiin, minkä lisäksi järjestetään kirjan näyttävän ja kappaleittain numeroitujen erikoispainoksen myyntiä jääkärikanslia kautta, mistä tarkemmat tiedot tulevat perinneyhdistyksen kotisivulle.

TEKSTI: Jukka Knuuti

Uutta tietoa Mannerheim-ristin ritari Lauri Törnistä

Lauri Törni

Mannerheim-ristin ritari ja USA:n vihreiden barettien sankari

Kari Kallonen

535 sivua, Readme 2018

Suomalaisilla on merkillinen tapana nostaa sankarinsa jalustalle, jonka jälkeen hän alkaa jakaa ihmisiä kahteen ryhmään: ihailijoihin ja väheksyjiin. Asetelma lukitsee nopeasti käsitykset henkilön ympärillä muutamaani perustietoihin, joista sitten keskustellaan asiantuntevasti.

Sama kohtalo on ollut Mannerheim-ristin ritari Lauri Törnilläkin. Kolmen maan armeijassa sotilaana toiminut Törni on eittämättä yksi kiinnostavimmista suomalaisista sotilaista. Jalustalle nostettuna gloria on kätkenyt taakseen hänen todellisen persoonansa - elävän ihmisen iloineen ja suruineen.

Tietokirjailija Kari Kallonen on kirjoittanut ritari Lauri Törnin elämänvaiheista useitakin kirjoja. Kallonen on varmasti paras Törnin tuntija tässä maassa. Hän on seurannut vuosien ajan Törnin jälkiä kolmella mantereella. Hän oli mukana myös suomalaisamerikkalaisessa etsintäpartiossa, joka lopulta löysi viidakkovuorelle kadonneen kapteenin.

Kallosen uusin kirja Törnistä avaa uuden näkökulman: Millainen oli henkilö Lauri Törni?

Kirjassa pääsee ääneen kymmeniä ihmisiä, jotka ovat tunteneet Törnin. Suurin osa heistä on jo edesmenneitä.

Kirja tuo esiin myös Törnin kirjallista jäämistöä, joka välittää kirjoittajastaan hyvinkin arkisen kuvan. Kiinnostava osuus on myös Törnin naistuttavilla. Varsinainen ensirakkaus olikin kenraali

Lennart Oeschin veljentytär Ilona Oesch, jonka parikymppinen sotilas tapasi vuonna 1940.

– Olimme harvakseltaan kirjeenvaihdossa ja sain valokuvia hänen hurjapäisiltä retkiltään vihollisen selustaan, Oeschin kerrotaan muistelleen myöhemmin.

Kirja kumoo myös sitkeästi eläneen väitteen siitä, että Törniltä olisi viety josakin vaiheessa sotilasarvo. Näin ei ole tapahtunut, eikä sitä siis tarvitse palauttaa, kuten monet ovat vaatineet.

Kallosen kirja kertoo hyvin Törnin elämänvaiheet sekä suurimmat seikkailut ja tapahtumat. Sen lisäksi se luo hyvin valoa niihin Törnin persoonan ja elämänvaiheiden varjokohtiin, joista ei aikaisemmin ole ollut tietoa.

Kirja on melkoinen järkäle, mutta se kannattaa ehdottomasti lukea. Kallosen kynä kulkee sujuvasti ja tuo ajantasaisesti tietoa suomalaisesta seikkailijasta ja patriotista.

Ville Kaarnakari

Kepposia syytteitä Karjalan palauttamisen estämisestä

Kun presidentti Koivisto esti Karjalan palauttamisen

Jukka Seppinen

316 sivua, Minerva 2019

Kun kirjan nimi suoraan väittää Koiviston estäneen Karjalan palauttamisen 1990-luvun alussa, kaipaisi väite hyvin vahvoja perusteluja. Kirjoittaja vihjaa Venäjän valmiuteen antaa Karjala takaisin Suomelle. Kaikki kuitenkin perustuu löysien väitteiden varaan. Mitään virallista esitystä ei Moskova koskaan tehnyt. Seppinen väittää saaneensa tiedon, että NKP:n poliitbyroon enemmistö oli valmis keskustelemaan Karjalan palauttamista Suomelle, mutta tästä tiedosta ei ole edes lähdeviitettä. Eikä yksittäisten venäläisten henkilöiden puheenvuorolla, että Karjala kuuluisin Suomelle, ole mitään todistusvoimaa.

Koiviston "syyllisyyttä" kirjoittaja todistaa sillä, että Suomen ja Venäjän välisestä naapurussopimuksesta neuvoteltaessa Koivisto ohji ulkoministeriön virkamiehiä, ettei vaatimuksia Karjalasta pidä tuoda esille. Kun Seppisen kirja ilmestyi kesäkuun alussa, kirjaa ei arvioitu eikä sen sensaatiomaisista väitteistä kerrottu yhdessäkään uutisvälineessä. Se kertoo omaa kieltään siitä, ettei Seppistä pidetä vakavasti otettavana tutkijana eikä hänen väitteitään relevantteina.

Jukka Knuuti

Kutsu

Jäkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry:n sääntömääräinen

Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous

Lauantaina 23.11.2019

Maanpuolustusjärjestöjen talo (ent. Suojeluskuntatalo) auditorio 1. krs., Töölöntorinkatu 2 B, 00260 Helsinki

OHJELMA

- 10.00 Hallituksen ja osastojen puheenjohtajien neuvottelutilaisuus
- Klo 11.45 Lounas ravintola Mamma Rosa, Runeberginkatu 55
- Klo 13.00 Toimintasuunnitelma- ja vaalikokous kokouksessa käsitellään sääntöjen 6§ mukaiset kokousasiat
- Klo 15.00 Kokouspäivän päättäminen

Ilmoittautumiset puheenjohtajien neuvottelutilaisuuteen, toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen **8.11.2019** mennessä Jäkärikansliaan.

Lounas sisältää pieni keitto ja leipä, päivän tuore kala, sitruuna-kaprisvoikastike tai häränfilee, sinapinsiemenkastike ja viherpippurivoi, valkosuklaa pannacotta.

Sitovat ilmoittautumiset lounaalle sähköpostilla kansliaan (pääruoka) sekä maksamalla **22 euroa 8.11.2019** mennessä yhdistyksen tilille FI80 1019 3000 2050 06 merkinnällä "Mamma Rosa".

Puhelin: 050 377 8845

Sähköpostilla: kanslia@jp27.fi

Helsingissä 10.9.2019

**Jäkäripataljoona 27:n Perinneyhdistys ry
Hallitus**

Kallelse

Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf har sitt stadgeenliga

Verksamhetsplanerings- och valmöte

lördagen den 23.11.2019

Försvarsförbundets husets auditorium 1.vån., Tölötorggatan 2 B, 00260 Helsingfors

MÖTESDAGENS PROGRAM

- 10.00 Styrelsens och avdelningarnas ordförande möts i Jägarkansliet
- Klo 11.45 Lunch i restaurant Mamma Rosa, Runebergsgatan 55
- Klo 13.00 Verksamhetsplanerings- och valmöte
- Klo 15.00 Mötesdagen avslutas

Anmälningar om deltagande i ordförandenas sammanträde och dels i verksamhetsplanerings- och valmötet ombedes **före den 8.11.2019** till Jägarkansliet.

I lunchen ingår liten soppa, dagens färsk fisk, citron-kaprisrmörsås eller oxfile med senapskornsås, grönpaprikasmör, vit choklad pannacotta.

Bindande anmälan till lunch via e-post till Jägarkansliet (med huvudrätt) och genom betalning **22 euro senast 8.11.2019** till föreningens konto FI80 1019 3000 2050 06 ref. "Mamma Rosa".

Tel: 050 377 8845

e-post: kanslia@jp27.fi

Helsingfors 10.9.2019

**Föreningen Jägarbataljon 27:s Traditioner rf
Styrelsen**

Puolustusvoimien lippujuhla Berliinissä

Jääkäriperinneliike osallistui 4. kesäkuuta Puolustusvoimien lippujuhliin Berliinissä kiittäen saksalaisia yhteistyökumppaneitaan kunniamerkein. Hohenlockstedtin aiempi pormestari Benno Diedrichsen sai Suomen valkoisen ruusun ritarimerkin ja puheenjohtaja Achim Jabus saman ritarikunnan ansioristin. Kymen jääkäripataljoonan kanssa yhteistyön aloittaneen JB 91:n komentaja York Buchholz sai Sinisen ristin.

Suomen Saksassa toimiva sotilas-asiamies eversti Marko Kivelä oli järjestänyt suurlähetystössä vastaanoton. Sen yhteydessä Jääkärisäätiön hallituksen jäsen Pertti Laatikainen luovutti Sinisen ristin Jägerbataillon 91:n komentajalle everstiluutnantti York Buchholzille. JB 91:lla on yhteistyösuhde Kymen jääkäripataljoonaan.

Ennen vastaanottoa suurlähetystössä oli jaettu jo kaksi kunniamerkkiä. Pertti Laatikainen luovutti Suomen Valkoisen Ruusun Ritarimerkin Hohenlockstedtin aikaisemmalle pormestari Benno Didrichsenille. ”Olette pitkäaikaisesti ja poikkeuksellisen merkittävällä tavalla edistänyt saksalais-suomalaisia historia- ja kulttuurisuhteita, erityisesti Jääkäriperinteisiin liittyen, Pohjois-Saksassa. Olette tunnettu ja korkeasti arvostettu Suomen ystävä, jonka pyyteetön ja omaa etua tavoittelematon työ saksalais-suomalaisen historia- ja kulttuuriyhteistyön hyväksi jatkuu edelleen vaikka työne Pormestarina on päättynyt”.

Jääkäriperinteen vaalijoille Achim Jabus on keskeinen henkilö Hohenlockstedtissa. Olette toiminut 15 vuoden ajan Hohenlockstedtin Historia- ja kulttuuriyhdistyksen puheenjohtajana ja päävastuullisena vuosittaisen

Everstiluutnantti Marko Kivelä ottaa vaimonsa kanssa vastaan lippujuhlan vastaanoton vieraita. Isäntäväen vieressä entinen pormestari Benno Diedrichsen. Kuva Suomen Berliinin suurlähetystöstä.

Pertti Laatikainen kiinnittää Sinisen ristin everstiluutnantti York Buchholzin rintaan. Kuva Suomen Berliinin suurlähetystöstä.

Finnentagin, Jääkärien koulutuksen aloittamisen vuosipäivänä pidettävä juhlan järjestäjänä.

Teidän henkilökohtaisella merkittäväällä panoksellanne juhla on kehittynyt merkittäväksi saksalais-suomalaisesta historiasta välittäväksi tapahtumaksi korkealaatuisine esitelmineen ja ajankohtaisnäyttelyineen. Olette vastanneet myös Hohenlockstedtissä sijaitsevasta Jääkärimuseosta ja kehittänyt sen toimintaa tiiviissä yhteistyössä Kortesjärvellä sijaitsevan Suomen Jääkärimuseon kanssa. Olette tunnettu ja korkeasti arvostettu Suomen ystävä, jonka pyyteetön ja omaa etua tavoittelematon työ saksalais-suomalaisen historia- ja kulttuuriyhteistyön hyväksi jatkuu edelleen, vaikkakin kulttuurihistoriallisen seuran puheenjohtajuus on päättynyt.

Mitalit on jaettu. Henkilöt vasemmalta: eversti Marko Kivelä, Hohenlockstedtin pormestari Wolfgang Wein, entinen pormestari Benno Diedrichsen, Pertti Laatikainen, Achim Jabus sekä Mark Aretz.

Kirjallisuutta

Propagandaa vai tietoa?

Vakoojat vastakkain

Neuvostoliiton ja Suomen tiedustelusota 1939–1944

Sergei Verigin

312 sivua, Minerva 2018

Sergei Verigin on Petroskoin yliopiston dosentti ja yksi historian laitoksen johtajista. Hän kirjoitti pari vuotta sitten kirjan, joka äskettäin ilmestyi myös Suomessa. Hänen kirjansa julkaistiin alun perin venäläisille lukijoille, joten muotokieli on sen mukainen.

Teos käsittelee Neuvosto-Karjalan turvallisuuspalvelujen taistelua Suomen erityispalveluja vastaan talvisodassa, välirauhan aikana sekä Suuressa isänmaallisessa sodassa.

Kirjan keskiössä ovat Suomen tiedustelukoulut jatkosodan aikana ja Neuvostoliiton sisäasiainkansankomissariaatin NKVD:n toiminta niitä vastaan.

Teos perustuu laajaan venäläiseen ja suomalaiseen arkistomateriaaliin, josta osa on vasta nyt saatu ensimmäisen kerran tutkimuskäyttöön.

Kun venäläinen kirjoittaa oman maansa sotilassaavutuksista ja vastapuolen menestymisestä, on aina syytä poistaa varmistin. Historian käsitysten vivahde-erot näkyvät hyvin vaikkapa selvitellessä esimerkiksi partisaanien saavutuksia kontra suomalaisten kaukopartioiden tuhoitusta ja tappioita. Korvissa kalskattaa pahalta puhuttaessa Petrovski Jamin "teurastuksesta", kontra partisaanien Pohjois-Karjalassa tappamien naisten ja lasten muuttuminen "esikuntien henkilöiksi".

Kaikesta huolimatta kirja on erittäin kiintoisaa luettavaa. Sekin kertoo paljon, miten asiat kerrotaan.

Ville Kaarnakari

Jääkäripataljoona 27 perinneyhdistyksen Kuopion osasto vaalii savolaisten jääkärien perintöä

Huhtikuun 5 päivänä 1982 klo 18.00 kokoontui Kuopion Liikemiesklubille 16 henkilöä perustamaan Jääkäripataljoona 27 perinneyhdistyksen Kuopion osasto.

Paikalle olivat tulleet Helsingistä varatuomari Paul Voss ja rouvansa Anja Voss, varmaankin auttamaan yhdistyksen perustamisessa.

Kokouksen puheenjohtajana toimi Paul Voss. Hän esitteli yhdistyksen sekä alaosastojen säännöt. Kokouspöytäkirjan kuudennessa pykälässä todetaan perustetun Jääkäripataljoona 27:n Perinneyhdistyksen ry:n Kuopion osasto.

Ensimmäiseen hallitukseen puheenjohtajaksi valittiin pankinjohtaja Pertti Haussila, sihteeriksi toimistopäällikkö Henrik Voss. Muut hallituksen jäsenet farmaseutti Sirkku Rautiainen, farmaseutti Eila Leppälä sekä panimomestari Carl Erik Wulff. Vapaussoturien huoltosäätiön Kuopion osaston yhdysmieheksi valittiin majuri Jukka Halonen. Huomattavaa on, että jo ensimmäisen hallituksen tuli valituksi kaksi naista.

Lopuksi kokouksessa oli keskusteltu tulevasta toiminnasta ja evästetty uutta johtokuntaa mm seuraavista toimenpiteistä: itäisen etapin kulkureitin jääkärikivestä lähellä Bomban taloa, kerätä kuopiolaisiin jääkäreihin kuuluvaa rekvisiittaa ja tiedustella Kuopion Museon mahdollisuuksista asettaa ko.aineistoa esille, muunlaisen tiedon keräys, ompeluseura- ja myyjäistoiminta, Das grüne Fest – juhlan järjestämisestä tulevaisuudessa

Yhdistys oli saanut suuntaviivat toiminnalleen.

Savon jääkärit luetteloiitiin

Toimintakertomuksista voidaan todeta, että osaston toiminta oli lähtenyt

ripeästi liikkeelle. Oli aloitettu mm. luettelointi Kuopion läänin alueella olevista jääkärihaudoista, kartoitettu maakuntakirjaston näyttelyn yhteydessä olleet jääkäriilikettä koskevat teokset, yhteensä 56 kappaletta. Kartoitettu ja luetteloitu Kuopion läänin alueella syntyneet jääkärit, jääkäreitä koskevan aineiston kerääminen, viiriinien hankkiminen ja sen sijoittamispaidan selvittäminen, jne.

Osasto oli tehnyt myös esitykset jääkärikenraalien Vihman ja Kääriäisen reliefien saamiseksi edelliselle Kuopioon ja jälkimmäiselle lisälmeen. Esityksistä Vihman reliefi toteutui. Kuopion kaupungin hallitus oli hyväksynyt suunnitelman ja toteutuksen kaupungin kustannuksella. Paikaksi oli hyväksytty osaston ehdottama paikka Kuopion kasarmialueelle, johon se valmistuttuaan sijoitettiin.

Kenraali Vihmalle reliefi

Vuonna 1991 oli osastossa keskusteltu Karjalan Lennoston varusmiesten palkitsemisesta Jääkärin testamentilla Suomen nuorisolle. Yhteistoimintaa Karjalan Lennoston kanssa on ollut 1990-luvulta alkaen ja se jatkuu edelleen tiiviinä. Perinteiseen tapaan jokaisesta saapumiserästä palkitaan jääkärin testamentilla yksi varusmies, aliupseeri tai vänrikki joka omalla käytöksellään, esimerkiksiään tai johtamistoiminnallaan on osoittanut niitä samoja periaatteita ja ihanteita, joita jääkärit pitivät pyhinä runsaat sata vuotta sitten taistellessaan isänmaan vapauden puolesta. Samalla luovutetaan palkitulle myös Jääkärien elämäntyötä käsittelevä kirjanen ja kerrotaan lyhyesti jääkärien elämäntyöstä ja vaikutuksesta Suomen historiassa.

Vuonna 2019 tehtiin myös päätös, että Pohjois-Karjalan Rajavartiostossa aloitetaan palkitseminen samoilla kriteereillä, ja palkitaan yksi hyvin menestynyt jääkäri saapumiserästään Jääkärin testamentilla ja Jääkärien elämäntyöstä kertovalla kirjasella.

Vuonna 1989 osaston hallitus oli keskustellut myös osaston oman lipun hankinnasta. Hanke toteutettiin syksyllä vuonna 2011, jolloin osaston lippu naulattiin, vihittiin ja otettiin käyttöön juhlallisessa tilaisuudessa Karjalan Lennoston tiloissa Siilinjärvellä.

Paikalla olivat mm säätiöpuheenjohtaja kenraali Jukka Pennanen ja yhdistyksen puheenjohtaja kenraali Asko Kilpinen, Lennoston komentaja eversti Ossi Siven, aluetoimiston päällikkö Asko Muhonen, jotka osallistuivat myös lipun naulaukseen. Osaston lippu on ollut kaikissa omisissa-, alueen- ja valtakunnan maanpuolustus tapahtumissa mukana ja vaalinut siten jääkäreitten arvokasta perintöä.

Osastossa vaalitaan ja kunnioitetaan jääkärien perintöä myös laskeamalla seppeleet Kuopion vanhalla hautausmaalla vuosittain Tammi-sunnuntaina 29.1 sekä Vapaussodan päättymispäivänä 16.5 yhdessä Vapaussodan ja Itsenäisyyden Kuopion perinneyhdistyksen kanssa.

Osaston puheenjohtajina ovat toimineet: Pertti Hausila, Erik Vihtola, Annele Timgren, Ilkka Näsänen, Juhani Koskinen, Erkki Remes, Erkki Lampola, Seppo Räihä. Nyt puheenjohtaja on Seppo Ryhänen.

TEKSTI: **Seppo Ryhänen**,
puheenjohtaja

1. Karjalan Lennosto 20.6.2019 kotiut-
tamistilaisuus. Jääkärien testamentilla
ja Jääkäreitten elämäntyötä käsittele-
vällä kirjalla palkittiin kersantti Joonas
Kähäri. Luovuttajat Seppo Ryhänen ja
Seppo Räihä.

2. Kuopion osaston lipun naulaus.
Kenraali Asko Kilpinen saa pienoisli-
pun Arja Sepposelta onnistuneesta
naulauksesta. Kenraalimajuri Jukka
Pennanen suorittaa nauhausta Ossi
Salosen valvonnan alaisena.

3. Kuopion osasto lahjoitti 12.6.2019
kehystetyt Jääkärien testamentit Poh-
jois-Karjalan Rajavartiostolle sekä Ont-
tolan Rajasotilaskodille. Lahjoitukset
ottivat vastaan komentaja eversti Vesa
Blomqvist sekä toiminnanjohtaja Katri
Määttä lahjoittajana Seppo Ryhänen.

Instagram ja WhatsApp

Jääkärikansliassa on otettu käyttöön Instagram-palvelu, johon lisätään kuvia 100 vuoden takaa sekä nykypäivästä ja WhatsApp-sovelluksen helpottamaan yhteydenottoja kansliaan.

Jääkärien jälkijoukossa palasi 1918 aikana 367 miestä

Raportti pääjoukon ulkopuolisten kotiinpaluusta

Suomen historian sadan vuoden takaisilla asioilla on yhä politikoitu eri tavoin, eikä jääkäriiikiekään ole jäänyt poliittisen hyväksikäytön ulkopuolelle. Yksi kestäväiteistä on ollut, että satoja jääkäreitä jätettiin helmikuussa 1918 Saksaan, koska heitä pidettiin poliittisesti epäluotettavina. Toisin sanoen väitetään, että Saksaan jääneiden tai jätettyjen pelättiin liittyvän punakaartiin. Väitteellä yritetään ylläpitää vanhaa legenda, jonka mukaan punakaartin asialla olisi ollut huomattavaa kannatusta jääkärien joukossa.

Vuoden 1918 aikana kotimaahan palasi pääjoukon jälkeen useassa erässä aikana 367 jääkäreitä. 1919 palajia oli 75 ja yksittäisiä miehiä vielä myöhemmin.

Muutama yksittäinen punakaartiin myönteisesti suhtautuva mukana olikin. Tässä yhteydessä tuodaan yleensä esille sosialistijohtaja Yrjö Mäkelinin poika Leo Mäkelin, joka sittemmin loikkasi Neuvosto-Venäjälle ilmeisen kohtalokkain seurauksin. Toki Venäjälle meni muutama muukin, mutta heidän määränsä oli lopulta hyvin vähäinen.

Tosiasiassa valtaosalla Saksaan helmikuussa 1918 jääneistä oli aivan muu syy kuin heidän poliittinen mielipiteensä. Tämä käy hyvin ilmi Suomen Berliinin-lähetystön palveluksessa olleen Armas Nissilän ulkoministeri Carl Enckellille joulukuun puolivälissä 1918 lähettämästä raportista. Nissilä oli itsekkin jääkäri ja koulutukseltaan diplomi-insinööri, sittemmin Siemensin Suomen yhtiön toimitusjohtaja.

Työttömiä linnoitustyöläisiä

Nissilän raportti toteaa sen tiedossa olleen tosiasian, että lukuisia suomalaisjääkäreitä oli lähetetty Ranskaan rintamantakaisiin linnoitustöihin, osa oli Saksan sotateollisuuden palveluksessa, ja joukossa oli myös rikoksiin syyllistyneitä, jotka olivat joutuneet vankileirille. Näillä ryhmillä ei ollut käytännössä mahdollisuutta ehtiä jääkärien pääjoukon mukaan sen lähtiessä Suomeen 14. helmikuuta. Tosin, kuten Matti Lauerman jääkärihistoria toteaa, 75 jääkäreitä palasi Suomeen pääjoukon jälkeen jo maaliskuun huhtikuussa 1918. Toukokuun puolivälissä syyskuun loppuun palanneita oli lisäksi ainakin 104.

Saksalaisten joutuessa perääntymään rintamalla syksyllä 1918 ja etenkin Saksan solmittua marraskuussa aselevon linnoitustyöläiset

kuljetettiin takaisin Saksaan. Työtöminä he kokoontuivat Hampuriin, jonne tuli myös sotateollisuudessa työskennelleitä sekä vankileireiltä vapautuneita. Näiden jääkärien tilanne muodostui varsin pian tukalaksi, sillä heillä ei ollut suuria säästöjä eivätkä he näin ollen kyenneet hankkimaan itselleen asuntoa eikä ravintoa. Niinpä Suomen lähetystö toimitti työttömät jääkärit Suomen merimieslähetysten yhteyteen järjestettyyn ns. suomalaisen toimistoon, jossa he yhteen sulloutuneina puulattialla saivat viettää yönsä, ja jossa eniten tarvitsevia autettiin välttämättömällä avulla, kuten Nissilä kirjoittaa.

Tällainen majoitus ei voinut tietenkään olla pysyvä ratkaisu. Työttömyydestä ja puutteesta oli seurauksena keinottelua, jopa rikoksiakin. Suomalaisilla oli Nissilän mukaan

Länsirintamalla tarvittiin runsaasti työvoimaa linnoitustöihin. Sinne päätyi myös jääkäreitä, kun heidät oli todettu sotapalvelukseen kelpaamattomiksi.

Kommodori ja Merivartioston perustaja Väinö Miettinen on tunnetuin pääjoukon jälkeen palanneista jääkäreistä.

muutamissa osissa Hampuria jo ennestäänkin huono maine, eikä uusi tilanne sitä suinkaan kohentanut. Niinpä lähetystön oli ryhdyttävä toimiin asiantilan korjaamiseksi. Sekään ei ollut helppoa, sillä Saksan vallankumouksen jälkeen tilanne maan virastoissa oli sekasortoinen. Lopulta Nissilä sai kuitenkin järjestetyksi erityisen junan suomalaisjääkärien kuljettamiseksi pois Saksasta.

Hampurissa yli 200 jääkäriä

Toinen vaikeampi ongelma oli kuitenkin ratkaisematta. Miehiä ei voitu lähettää talvea vasten kotimatalle repaleisissa vaatteissaan. "Olisihan ollut maallemme alentavaa ja kiitollinen ase poliittisille vastavirtauksille, jos vapaaehtoisesti Jääkäripataljoonaa antautuneiden olisi ryysyisinä ja likaisina täytynyt palata kotimaahansa", kirjoitti Nissilä. Matkan tuli kulkea Ruotsin läpi, sillä Tallinnan kautta ei vallankumouksen takia ollut mahdollista matkustaa.

Miehet itsekkin olivat sitä mieltä, etteivät he suostu matkustamaan ilman kunnollista vaatetusta. Kolmen vuoden raskaan oleskelun jälkeen vieraalla maalla he katsoivat voivansa vaatia, ettei heidän tarvitsisi palata kotimaahan repaleisimpina kuin mitä he olivat sieltä lähteneet. Suomesta tullessa päällä olleet vaatteet oli heiltä suureksi osaksi Lockstedtin leirillä varastettu tai ne olivat muuten joutuneet hukkaan.

Ensin Hampurissa todettiin marraskuussa olevan 120 jääkäriä, mutta parin päivän kuluessa heidän lukumääränsä kaksinkertaistui. Lähetystön oli luovutettava tarpeellinen määrä varoja miesten vaatettamiseksi. Vaatteiden ostaminen ei kuitenkaan ollut helppoa, sillä Saksan rahan arvon epävarmuus sai kauppiat varovaisiksi. Lopulta Hampurin suurimmista vaatetusliikkeistä saatiin kuitenkin riittävä määrä asusteita, ja 26. marraskuuta suomalaisjääkärien jälkijoukko oli valmis lähtemään matkaan.

Kaikki ei kuitenkaan vieläkään ollut kunnossa. Miehillä kun ei ollut passia, joten suurella osalla oli vain saksalainen tilapäispassi (Passenersatz), jonka miehet pelkäsivät rajoittavan heidän vapauttaan. Lisäksi muutamat halusivat matkustaa Tanskaan, pari Hollantiin, ja muutama sai pestin kauppalaivoihin. Joukossa oli myös niitä, jotka eivät voineet sairauden takia matkustaa.

Ruotsin kautta takaisin Suomeen

Niinpä vain 157 miestä 205 lähtövalmiin asemesta saattoi lähteä erikoisjunalla Sassnitzin ja edelleen laivalla Ruotsiin, jossa Suomen Tukholman lähetystön edustajat ottivat heidät vastaan. Hampurin jääneille saatiin pari päivää myöhemmin suomalaiset passit, mutta sillä välin kaupunkiin oli jälleen kerääntynyt uutta joukkoa. Kotiin lähtöä oli nyt odottamassa 66 miestä.

Samaan aikaan joukossa levisi huhu, jonka mukaan edellinen ryhmä

oli kuljetettu Ruotsin läpi ankarasti vartioituna. Peläten ikävyyksiä matkalla miehet eivät halunneetkaan lähteä. Heille selvisi kuitenkin pian, ettei heillä olisi Saksassa mitään toimeentulomahdollisuuksia, ja ruotsalaisten vartiointitoimetkin selitettiin vain varmuustoimeksi. Niinpä 31 miestä suostui matkustamaan 7. joulukuuta jääkäri vänrikki Vilho Pernun saattamana Sassnitzin ja Ruotsin kautta kotimaahan. Tälle joukolle ei enää saatu vallankumouksellisilta työmies- ja sotilasneuvostoilta yhteistä matkustuslupaa, joten jokainen matkusti omalla passillaan. Marraskuussa kotimaahan palanneita jääkäreitä oli siis 188, mikä luku on Lauerman jääkärihistoriassakin.

1919 palasi 75 jääkäriä

Jäljelle Hampuriin jäi vielä joukko suomalaisjääkäreitä, jotka olivat sairaita, tai heillä oli mahdollisuus matkustaa muihin maihin. Tarkkaa lukumäärää Nissilä ei raportissaan kerro, mutta joka tapauksessa joulukuussa 1918 Hampuriin jäi vähintäänkin runsaat 30 jääkäriä. Vuoden 1919 aikana Saksasta palasi Lauerman mukaan vielä 75 jääkäriä, muutama harva vielä senkin jälkeen.

Edellä mainittujen miesten poliittisista näkemyksistä Armas Nissilä ei raportissaan mainitse mitään. Oletettavasti poliittinen kanta ei ollut mitenkään olennainen miesten kohtalosta päätettäessä. Isänmaa katsoi, että vapaaehtoisina Saksaan lähteneitä oli autettava vaikeassa tilanteessa. Mitään varsinaista mallijoukkoa nämä jälkijunan miehet eivät varmastiakaan olleet. Linnoitustoihin ja siviilitoihin lähetetyt olivat useimmiten heikokko sotilasainesta. "Huikentelevaista väkeä he suurimmaksi osaksi olivat", kirjoitti Nissilä raporttiinsa.

TEKSTI: **Mikko Uola**

Julkaistu Vapaussoturi-lehdessä

Rautaisannos rautaristiä ja sen historiaa

Rautaristi on todennäköisesti maailman kuuluisin sotilaskunniamerkki. Tämän ja hyvin paljon muuta saimme kuulla ja nähdä, kun Mark Aretz kertoi kunniamerkistä ja sen historiasta Heikkilän sotilaskodissa Turussa 13. kesäkuuta. Turkulaiseen tapaan talo oli täynnä kuulijoita. Seuraava teksti laadittu Markin esitelmän aineksista.

Rautaristi perustettiin 1813 Preussin taistellessa Eurooppaa miehittävää Napoleonin vastaan. Risti oli siitä poikkeuksellinen, että sitä myönnettiin toisin kuin muita kunniamerkkejä sotilasarvosta riippumatta.

Rautaristi perustettiin uudelleen 1870 Saksan käydessä sotaa Ranskaa vastaan. Rautaristin kolmas elämä oli ensimmäinen maailmansota ja neljäs ja viimeinen toinen maailmansota. Sen jälkeen ei rautaristejä kunniamerkkeinä enää myönnetty.

Napoleonin sodissa jaettiin 8500 toisen ja 870 ensimmäisen luokan rautaristiä. Saksan-Ranskan sodassa jaettiin 44 000 toisen ja 1300 ensimmäisen luokan rautaristiä.

Ensimmäinen maailmasota oli mittasuhteiltaan ennennäkemätön ja niin oli myös jaettujen rautaristien määrä: 5,2 miljoonaa toista luokkaa ja 218.000 ensimmäistä luokkaa. Molemmat luokat sai eräs länsirintamalla taistellut korpraali A. Hitler, joka ei koskaan suostunut ottamaan vastaan muita kunniamerkkejä.

Toisen maailmansodan aikana tarvittiin lisää kunniamerkkejä ja niitä saatiin ensin perustamalla Rautaristin ritariristi, joka oli kaulassa kannettava ns. kurkkuristi. Ritariristi voitiin myöntää myös tammenlehvin. Kun esimerkiksi hävittäjälentäjät saavuttivat käsittämättömän määrän ilmavoittoja, eivät enää tammenlehväkään riittäneet. Ritariristi voitiin myöntää tammenlehvin ja miekoin ja lopulta tammenlehvin, miekoin ja briljantein.

Ritariristejä myönnettiin 7.313 kappaletta. 863 sotilaan ritariristissä oli tammenlehvät. Tammenlehvät ja

Toisen luokan rautaristejä jaettiin neljässä sodassa yhteensä noin 8 238 500 kappaletta.

Viisastuimme kovasti rautarististä, sillä Markin esitelmä kesti puolitoista tuntia.

Rautaristi on hiukan tyyliteltyä mm. Saksan ilmavoimien kansallisuustunnukseksi. Kuvassa Eurofighter Typhoon.

miekat ritariristissä olikin jo harvinaisuus: 148 kappaletta. Tammenlehtien ja miekkojen lisäksi briljantit saivat ristiinsä vain 27 soturia. Yksi briljantiristin saaneista on lentäjälegenda Adolf Galland.

Suomalaiset saivat kahdenlaisia rautaristejä, preussilaisia ja saksalai-

sia. Preussilaisia jaettiin ensimmäisen maailmansodan aikana ja niitä saivat lähinnä jääkärit, mutta myös Mannerheimin keuhkokuumeen sodan aikana. Preussilaisia ristejä tuli heidän mukanaan 61 kappaletta Suomeen.

Saksalaisia rautaristejä, kappaletta, saivat lähinnä Saksan itärintamalla

vapaaehtoisina SS-joukoissa palvelleet suomalaiset ja lähinnä Lapin rintamalla taistelleet suomalaiset, joiden joukko-osastot taistelivat saksalaisten rinnalla.

Suomalaisten rautaristit olivat pääasiassa toista luokkaa, mutta myös joitain ensimmäisiä luokkia. Mannerheim sai Ritariristin täyttäessään 75 vuotta 4. kesäkuuta 1942. Elokuussa ristiin tuli vielä tammenlehdet. Saman kunniamerkin sai toisena suomalaisen rautaristin ritariristin tammenlehdin sai kenraali Erik Heinrichs.

Kolme suomalaista kieltäytyi vastaanottamasta heille myönnettyä rautaristiä: lääkintämajuri Leo Skurnik, kapteeni Salomon Klass sekä lotta Dina Poljakoff. He olivat suomenjuutalaisia.

Nuorin rautaristin saaja on ollut 12-vuotias Hitler-Jugendin Jungzugführer Alfred Zech. Korpraali Hubert Binckforth sai ritariristin 1940, eikä liene ollut ainoa sotamiestason ritari.

Rautaristin jakaminen loppui toisen maailmansodan mukana. Mutta rautaristi säilyi. 1957 perustetun Saksan puolustusvoimien Wehrmacht säilytti rautaristin. Se on kansallisuustunnusena Saksan ilmavoimien lentokoneissa ja taistelujoukkoissa. Rautaristikuvio toistuu myös Bundeswehrin kunniamerkeissä.

Mark sai kiitokseksi suomen kielekkeisen valtiolipun pienoislipun. Tilaisuuden isäntä sai osastonsa pienoislipun hiljattain olleen 70-vuotipäivän kunniaksi.

1957 päätettiin myös "demokratisoida" saksalaiset rautaristi. Kunniamerkkiä saa kantaa, kunhan vaihtaa hakaristikuvioisen ristin tammenlehdin koristeltuun ristiin. Kaikki eivät siihen suostuneet. Kun Kannaksen taisteluissa 1944 saksalaista lentosastoa johtanut eversti (myöhemmin kenraali) Kuhlmyta haudattiin,

oli arkulla ainoana kunniamerkkinä suomalainen VR 2. Hän ei suostunut "demokratisoimaan" kunniamerkkejään.

TEKSTI: **Jukka Knuuti**

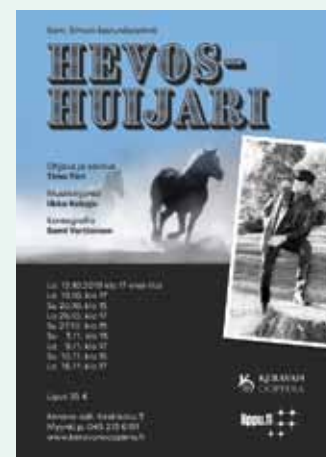
KUVAT: **Kimmo Kiiveri**

Mennään katsomaan Sam Sihvon "Hevoshuijaria"

Keravan oopperaan on tulossa Sam Sihvon "Hevoshuijari"- ooppera. Helsinki-Uusimaan osasto varaa lippuja (á 35 €) 12.10.2019 ensi-iltaan. Lipputilauksia ottaa vastaan Annele Bystroff. annele.bystroff@gmail.com ja puhelin 040 725 6449.

Tarina kertoo jääkäri Kuismen ja kauniin Helenan rakkaudesta Suomen suuriruhtinaskunnan dramaattisissa loppuvaiheissa. Helenalla on keinoja kaihtamaton kilpakosija Birger, jonka motiivit perustuvat rakkauden sijasta rahaan. Birgerillä taas on rakastajatar Verotška, jonka mustasukkaisuus on pontimena useille juonen käänteille. Näytelmästä tehtiin elokuva 1943.

Hevoshuijarista ei tullut samanlaista menestystarinaa kuin Sam Sihvon laulunäytelmästä "Jääkärin Morsian"

Seminaari "JÄÄKÄRIT SIIRTOLAISINA"

Suomen Jääkärimuseossa, Jääkärintie 80, Korttesjärvi, la 28.9.2019 klo 13.00

OHJELMA

Jääkärimarssi

Tervetuloa

Jääkäriliikkeen synnystä Suomen itsenäistymiseen
Museointendentti Hanna Rieck-Takala

Jääkärit siirtolaisina

Professori Olavi Koivukangas

"Nykyisen Kauhavan jääkärit" -kartan esittely

Sukututkija Hillevi Tyni

Kahvitauko

**"Pojat ne menöö Ameriikasta hakemahan rahaa..." ym.,
Pyk -pelimannit yli kuntarajojen**

Jääkäri Aarne Härmänen Australiassa 1924–28.

Tyttären Hilka Ruismäen videohaastattelu ja suvun kuvia.
Professori Heikki Ruismäki

Jääkäri Antti Isotalo Australiassa 1924–27

Antti Isotalo, Isotalon nykyinen isäntä

Kalterijääkärit pakkosiirtolaisina Spalernajan vankilassa Pietarissa

Lehtori emerita Maija-Leena Kero, os. Härmänen

Alustajien paneeli

Kysymyksiä ja keskustelua

Tutustuminen Suomen jääkärimuseoon

Hanna Rieck-Takala

Seminaarin päättäminen

Järj. Kauhavan kaupungin museo- ja kulttuuripalvelut sekä Suomen jääkärimuseon ystävät ry.

Antti Isotalo

Kolumni • Jukka Knuuti

Ylipäällikön juna

Kun Mannerheim kävi jatkosodan aikana päämajakaupunki Mikkelin ulkopuolella oli hän yleensä liikkeellä omalla junallaan. Se olikin hyvin käytännöllinen tapa liikkua. Junassa seurasi tarvittava osa esikuntaa. Kun menttiin tarkastusmatkalle rintamalle, ajettiin junalla asemalla A, missä purettiin junan autovaunusta ajoneuvot. Niillä siirryttiin tarkastettavaan rintamakohteeseen. Päivän päätteeksi ajettiin asemalle B, minne juna oli päivän mittaan siirtynyt.

Junassa nautittiin rintamakomentajalle tarjottu illallinen. Mannerheim oli päivällä kutsunut komentajan osallistumaan illalliselle junassa ”jos tilanne sen sallii”. Kertaakaan ei illalliskutsua jätetty noudattamatta. Kun illallinen oli nautittu, rintamakomentaja palasi esikuntaansa ja juna lähti kohti Mikkeliä. Mannerheim saattoi nauttia aamukahvinsa hyvin nukutun yön jälkeen.

Mannerheim matkusteli junallaan ympäri Suomea. Rintamakäyntien lisäksi hänen junansa kävi usein Helsingissä, joskin välillä tyydyttiin liittämään Marskin vaunu tavallisen junan perään. Pisimmät junamatkat tehtiin Rovaniemelle tapaamaan Lapin saksalaista sodanjohtoa.

Junassa oli yhdistetty päivä- ja ravintolavaunu, kaksi tavallista makuuvaunua, yksi makuuvaunu, jossa oli pieni salonki, vaunu mukana kuljettaville autoille, ilmatorjuntavaunu sekä konduktöörivaunu. Mannerheimin makuuhytti oli varsin spartalainen: vuoteen lisäksi pieni pöytä, kaksi tuolia ja vaatekaappi. Kenraalit nukkuivat tavallisissa makuuhytteissä.

Juna tarjosi hyvät, joskin samalla varsin vaatimattomat tilat matkustamiseen, ateriointiin ja keskusteluille matkojen aikana. Karttojen käsittely olikin hankalampaa eikä ollut myöskään säilytyspaikkaa asiakirjoille. Viestiyhteydet olivat hankalat. Junassa oli kenttäradio, mutta sitä voitiin käyttää vain junan seisoessa paikallaan, jolloin voitiin virittää antennit. Sen vuoksi juna ei ollutkaan varsinainen esikuntajuna, jollaien Mannerheimilla oli ollut käytössään 1918.

Junan kaikki matkat on tarkasti rekisteröity. Kun juna perustettiin talvisodan alla. Sen päälliköksi komennettu res. luutnantti Birger Hagström piti tarkkaa päiväkirjaa junan matkoista, joita kertyi kaikkiaan 95 kappaletta.

Junan turvallisuudesta vastasi ilmatorjuntavaunu, jonka aseistus oli lopulta varsin vaatimaton. Talvisodan aikana aseistuksena oli yksi kaksoisit-konekivääri ja jatkosodan aikana arsenaaliin lisätiin yksi 20 millin Madsen it-tykki.

Tämäkin vähäinen it-aseistus oli tyhjän panttina, sillä junaa vastaan ei koskaan hyökätty. Tuosta aseistuksesta ei rynnäkölentäjä olisi paljoa piitannut. Junan liikkeet pidettiin tarkkaan salassa ja se olikin parempi turva kuin it-kk.

Lähellä onnettomuutta oltiin syyskuussa 1941, kun ylipäällikön juna Suistamossa lähellä Leppäsyvän asemaa ajoi kahteen kertaan venäläisten asettamaan kolmen 15.5 kilon sähkösytytteisen miinan yli. Mitään ei kuitenkaan tapahtunut. Miina löytyi vasta myöhemmin sotavankikuulustelussa saadun tiedon perusteella.

Marskin junassa nautti lounaan jopa itse Adolf Hitler. Kun hän saapui 4. kesäkuuta 1942 onnittelemaan 75-vuotiaasta Mannerheimia, vietettiin juhlat tietysti ylipäällikön junassa. Vaunut oli silloin parkkeerattu Immolaaan Kaukopään tehdasraiteelle. Nyt ravintolavaunuja oli useita ja turvallisuuteenkin oli satsattu enemmän. Ilmatorjuntaa varten junaan oli kahteen vaunuun asennettu ylimääräinen it-kk-jaos. Mutta oli Immolaan siirretty sentään juhlien ajaksi kaksi raskasta it-patteria ja 20 hävittäjää. Junan lähivartiointinista vastasi 40 miestä.

Mannerheim oli niin kiintynyt vaatimattomaan junaansa, ettei hän raaskinut luopua siitä edes tultuaan valittua presidentiksi: hän nukkui junassaan presidenttiytensä 40 ensimmäisestä yöstä 19.

Hagströmin päiväkirjan mukaan Mannerheim matkusti junallaan 79 292 kilometriä, eli melkein kaksi kertaa maapallon ympäri.

Ylipäällikön junan A 90-vaunu, jossa olivat hytit ja pieni salonki on, museoituna Mikkelin asemalla. Junan ravintolavaunu on yksityisomistuksessa Sastamalassa erään huoltoaseman pihalla.

Kari Salon toimittamassa kirjassa ”Ylipäällikön juna” (Kustantaja Laaksonen 2018) käydään mielenkiintoisella tavalla läpi jatkosodan historia Mannerheimin junasta katsoen. Kannattaa lukea.

Jahvetin kirjelaatikko kätki sisäänsä yllättävän salaisuuden

Jatkosodan aikaan YLE:n suosituimmaksi noussut puheohjelma oli todellisuudessa osa salaisen verkoston laatimaa valtiollista propagandakampanjaa.

Radion avulla välitettiin toisen maailmansodan aikana propagandaa niin vihollismaiden kuin omien maiden kansalaisten keskuuteen myös Suomessa. Jatkosodan aikana meillä keksittiin erään radio-ohjelman avulla selvittää myös omien kansalaisten arkisia huolia ja käyttää kerättyä tietoa hyväksi salaisen asiamiesverkon kautta yleisen mielipiteen muokkamiseksi.

Tämä ohjelma, Jahvetin kirjelaatikko, kohosi Suomen yleisradion suosituimmaksi ohjelmaksi vuosina

Jahvetin kirjelaatikko oli vuosia Yleisradion suosituin ohjelma. Jahvetin henkilöllisyyden suojelemiseksi hänet kuvattiin selin kameraan. (kuva: YLE).

Mies Jahvetin takana

Jahveti-nimimerkin takaa löytyi Yrjö Kilpeläinen (1907–1955), pakinoitsija, toimittaja ja kansanedustaja.

Kilpeläinen syntyi vaatimattomiin oloihin Itäisessä Suomessa, mutta osoittautui hyvin lahjakkaaksi oppilaaksi jo kyläkoulussaan. Opettajansa avustamana Kilpeläinen pääsi jatkamaan opintojaan aina Helsingin yliopistoon saakka. Hän valmistui valtiotieteen maisteriksi vuonna 1932.

Opinnäytetyönsä hän teki suomalaisten kommunistien maanalaisesta toiminnasta, mikä antoi jatkossa hyvän pohjan kommunismin vastaiselle työlle. Kilpeläisen työura alkoi Kuopion kaupungin kansalaisopistossa, jonka rehtorina hän toimi vuodet 1932–35. Sen jälkeen hänet valittiin Helsinki-

läisen Osuuskauppa Elannon vasta perustetun henkilökuntakoulun rehtoriksi.

Sosialidemokraattiseen puolueeseen Kilpeläinen liittyi vuonna 1937. Vuonna 1945 hänet valittiin kansanedustajaksi, missä tehtävässä hän toimi vuoteen 1955 saakka. 1938 hänet nimitettiin Helsingin lähistöllä sijainneen Työväen Akatemian vararehtoriksi. Hän palveli sotavuodet tiedotustehtävissä armeijassa ja VTL:ssä. Radiopakinoinnin Kilpeläinen aloitti 1930-luvun lopulla.

Vaikka hänen jo tuolloin valitsemastaan nimimerkistä Jahveti saa kuvan hieman nahjusmaisesta miehestä, ei se lainkaan kerro totuutta hänestä. Suomessa on sanonta ”ei nimi miestä pahenna, jos ei mies nimeä” ja tämä jos mikä sopii Kilpeläiseen.

1941–1944. Radio osoitti tuolloin voimansa informaatiotodassa, missä kamppailtiin suomalaisten luottamuksesta oman maansa hallitukseen ja kansakunnan taistelun oikeutukseen.

Jahvetin kirjelaatikon ensimmäinen lähetys oli elokuussa 1941. Suomi oli tuolloin ollut jo jonkin aikaa sotatilassa Neuvostoliittoa vastaan ja aktiiviset sotatoimet olivat käynnistyneet hyökkäyksellä Laatokan itäpuolelta kohti Syväriä.

Kirjelaatikon sisältö vakiintui melko nopeasti. Jahveti eli Yrjö Kilpeläinen aloitti aina ohjelmansa vakiorepliikillä ”Hyvät ystävät ja kylän miehet”. Alkurepliikin jälkeen ohjelma jatkui pakinatyyllisenä muutaman minuutin verran. Kilpeläinen kertoi silloin

ajankohtaisista asioista. Itse hän käytti pakinoistaan termiä ”jorinat”. Jahvetin puhetyyli oli leppoisaa ja hän käytti runsaasti humoristisia ja kansanomaisia ilmaisuja.

Esimerkkinä seuraavassa on katkelmia 6.6.1942 lähetetyn kirjelaatikon alkuosasta. Siinä hän kertoi kaksi päivää aikaisemmin vietetyistä Suomen armeijan ylipäällikön sotamarsalkka Mannerheimin 75-vuotispäivistä, joita oli saapunut kunnioittamaan itse Adolf Hitler.

”Hyvät ystävät ja kylän miehet. Suomen kansalla on ollut juuri eräs huomattavimmista historiallisista merkkipäivistään kunnioitetun sotamarsalkkamme täyttäessä 75 vuotta. Ja sille on annettu asiaankuuluva arvo myöskin maamme rajojen ulkopuo-

lella, mitä osoittaa parhaiten Saksan valtakunnankanslerin Suomeen tekemä ensimmäinen matka juuri tuona juhlapäivänä”.

Edellä siteeratun kappaleen Kilpeläinen jälkeen hän palasi lähetyksissä usein esillä olleeseen teemaan: vuoden 1918 haavoihin ja niiden parantamiseen – olihan Mannerheim johtanut myös tuolloin voitaneen puolen armeijaa. Hän totesi asenteiden muuttumisesta, että ”nyt myös Suomen ammattiyhdistysten keskusliitto SAK jätti sotamarsalkalle onnitteluadressin, vaikka sen allekirjoittaneiden joukossa oli henkilöitä, jotka vuonna 1918 taistelivat ase kädessä vastapuolella”.

Jatkuu seuraavalle sivulle.

5000 asiamiestä haastatteli kansalaisia ja keräsi tietoja mielialaraportteihin

Kesäkuun puolivälissä 1941 sota Neuvostoliiton kanssa näytti jo ilmeiseltä. Suomen armeija mobilisoitiin ja kriisiajan tiedotustoimintaa varten perustettiin Valtion Tiedotuslaitos eli VTL. Se sai tehtäväkseen johtaa myös Suomen Yleisradion ohjelmatoimintaa.

Välirauhan aikana talvisodan yhteishenkeä vaalimaan perustettu Suomen Aseveljien Työjärjestö eli SAT sai tehtäväkseen organisoida VTL:n yhteyteen koko maan kattavan salaisen mielipiteiden tarkkailu- ja raportointijärjestön. Sen tehtävänä oli lisäksi vihollispropagandan torjunta sekä kotirintamalla havaittujen epäkohtien raportointi ja, jos mahdollista osittain myös niiden korjaaminen.

Tämä salainen organisaatio sai nimekseen Vapaus - Isänmaa – Aseveljeys, lyhennettynä VIA. Järjestö rakensi nopeasti koko maan kattavan verkoston, joka muodostui muutaman henkilön muodostamista soluista. VIA:n asiamiehiksi pyrit-

tiin saamaan eri yhteiskuntaryhmiä ja poliittisia puolueita edustavia henkilöitä, jotka työnsä puolesta tapasivat runsaasti kotipaikkakuntansa asukkaita.

Tällaisia henkilöitä olivat muun muassa papit, opettajat, kauppiaat, maatalousneuvojat, sanomalehtimiehet ja suurten tehtaiden työnjohtajat. Äärimmäiseen vasemmistoon kuuluvia ei kuitenkaan huolitettu mukaan. Laajimmillaan VIA:n palveluksessa oli noin 5000 asiamiestä.

VIA:n asiamiessolun oli laadittava kerran kahdessa viikossa oman alueensa ihmisten haastatteluihin ja havaintoihin pohjautuva mielialaraportti, jota varten oli painettu erityinen lomake. Solun johtaja lähetti sitten raportin VIA:n keskustoimistoon kirjekuudessa, jossa vastaanottajaksi oli merkitty ”Uusi kirjeenvaihtokerho” ja sen osoite sekä puhelinnumero. Merkinnät varmistivat sen, ettei sensuuri avanut sitä.

Pienissä maalaiskunnissa soluja oli yleensä vain yksi, mutta suurissa kaupungeissa niitä oli jopa useita kymmeniä. Solujen jäsenet tunsivat vain oman piirinsä päällikön, eivät muita organisaatioon kuuluvia. Asiamiehet saivat silloin tällöin määräyksen tehdä myös haastatteluja erikseen ilmoitetuista aiheista. Useamman kerran aiheena oli kysymys, uskoiko haastateltava Saksan voittavan sodan Neuvostoliittoa vastaan.

Kysymykset oli tehtävä niin hienovaraisesti, ettei asianomainen henkilö ymmärtänyt tullessa kuuluksi virallista tarkoitusta varten. Näin haastattelut olivat eräänlaisia gallupkyselyjä, jotka muistuttivat Englannin tiedotusministeriön War-time social survey- selvityksiä.

VIA:n mielialaraportteista ja kyselyistä tehtiin yhteenvedot maan korkeimmalla poliittiselle ja sotilaalliselle johdolle, mutta koko aineisto oli myös Jahvetin kirjelaatikon käytössä.

Jatkuu edelliseltä sivulta.

Useimmiten Jahvetti joutui kuitenkin puhumaan vähemmän suosituista aiheista, kuten säännöstelytalouden välttämättömyydestä, salakaupasta, kansalaisten arkipäivän niukkuudesta sekä pitkittyneen sodan vaatimista muista uhrauksista. Hän puuttui usein myös Neuvostoliiton, Englannin ja Yhdysvaltojen radioiden suomenkielissä propagandalähetyksissä esitettyihin väitteisiin. Aihe oli tärkeä, sillä Suomessa ei ulkomaisten radioasemien kuuntelu ollut rangaistava teko. Tässä työssä Neuvostoliiton radiopropaganda oli suhteellisen helppo vastustaja: se oli niin räikeää ja virheellisiä tietoja sisältävää, että kääntyi lopulta jo itseään vastaan.

Englantilaiset olivat sen sijaan paljon haastavampi vastustaja. Sen radiolähetyksissä kerrottiin varsin totuudenmukaisesti niin omien kuin vihollistenkin voitoista ja tappioista. Sodan myöhemmässä vaiheessa englantilaisten lähetysten teemaksi kohosi Liittoutuneiden sotapotentialin jatkuva kasvu ja sen vertailu Saksaan. Suomalaiset saivat kuulla sitten kehoituksia ”hypätä pois uppoavasta laivasta” ennen tuhoutumistaan Saksan mukana.

Englannin radion kuuntelun yleistyttyä Suomessa voimakkaasti vuonna 1944 sai Jahvettikin käskyn ryhtyä tekemään suositussa ohjelmassaan vastapropagandaa saarivaltiota vastaan.

Kirjeet ja niihin vastaaminen

Jahvetille osoitetut kirjeet pyydettiin osoittamaan ensin Suomen yleisradiolle. Kilpeläisen kaksi sihteeriä lajitteli ne kahteentoista ryhmään ja kirjeet lähetettiin useissa eri organisaatioissa työskenteleville asiantuntijoille. He laativat vastaukset esitettyihin kysymyksiin, minkä jälkeen kirjeet vastauksineen palautettiin Jahvetille.

Kysymysten pääaiheina olivat sosiaaliset kysymykset, kuten invalidien huolto, sotaaleskien ja sotaorpojen saamat korvaukset sekä asuntopulaan liittyvät ongelmat. Myös säännöstely-

Neuvostoliittolainen propaganda-juliste talvisodan ajoilta.

talouteen ja kansanhuoltoon liittyvät kysymykset olivat kirjeissä jatkuvasti esillä. Muista kansaa askarruttaneista kysymyksistä mainittakoon tanssi-kielto.

Suomi oli tuolloin henkisesti varsin puritaaninen valtio, missä vakavina aikoina ei katsottu sopivaksi sallia yleisten tanssilaisuuksien järjestämistä. Nuorten ihmisten tarpeet olivat kuitenkin silloin, niin kuin tänäänkin, sellaisia, että kieltoa rikottiin varsin usein. Jahvetin piti asiassa edustaa kuitenkin valtiovallan virallista linjaa ja varoittaa tällaisten iloittelujen järjestämisestä. Seuraavassa esimerkki vastauksesta edellä mainittuun kysymykseen.

”KPK 3469:n kaverit taas kirjoittavat nurkkatanssikysymyksestä, josta jo kerran aikaisemminkin jorisimme. Kun silloin jo perustelimme kantamme tämän ilopelin suhteen teoriassa ja käytännössä, tyydymme nyt vain toteamaan uudestaan, että 1) nykyinen sodanaika ei sinänsäkään ole tanssin aikaa ja 2) kun se on kerran julkisesti kielletty, niin se ei ole silloin sallittua salaakaan toisen sulojen kanssa juosta kilpaa soittopelin tahdissa. Viranomaiset ovatkin kiinnittäneet asiaan tarpeellista huomiota, sillä

Jahvetin eli Yrjö Kilpeläisen pakinoita koottiin myös kirjoiksi.

muun muassa Viipurissa joutui äskettäin tanssिताutisia edesvastuuseen”.

Kansalaiset lähettivät Jahvetille kaikkiaan noin 100 000 kirjettä. Niihin kaikkiin ei tietenkään ollut mahdollista vastata ohjelmissa käytettävissä olleen ajan puitteissa. Kaikille kuitenkin vastattiin kirjeitse. Näiden vastauskirjeiden lukumäärä kohosi 70 000:een.

Kirjelaatikon suosio ja palaute

Jahvetin kirjelaatikko kohosi nopeasti Suomen yleisradion puheohjelmista kaikkein suosituimmaksi eikä ihme, sillä ohjelmassa käsitellyt asiat koskettivat tavalla tai toisella lähes kaikkia kansalaisia. Lisäksi Kilpeläisen tyyli miellytti kuuntelijoiden valtaosaa. Vastakkaisiakin mielipiteitä tosin esiintyi.

Havainnollisen kuvan ohjelman saamasta palautteesta antaa Yleisradion silloisen ohjelmajohtajan Jussi Koskiluoman Kilpeläiselle 17.12.1943 lähettämä kirje. Siinä hän kertoo Suomen Yleisradion johtajien tekemästä kiertokäynnistä Lounais-Suomessa, jossa he keräsivät palautetta yhtiön ohjelmista. Näin Koskiluoma raportoi Kirjelaatikosta esitetystä mielipiteistä.

”Jahvetin kirjelaatikko tuntuu jatkuvasti olevan kuuntelijoiden suosiossa. Sen lopettaminen ilmeisesti saisi aikamoisen kohinan. Köyhä kansa pitää Jahvettia puoltajanaan ja Jahvetin sanaan vedotaan kuin Jumalan sanaan. Viranomaiset saavat tuon tuostakin kuulla repliikin ensin kysytään Jahvetilta”.

Arvostelijat taas sanoivat, ettei Jahvetti ollut objektiivinen, vaan väritti asiat niin, että viranomaisilla ja työnantajilla on vaikeuksia. Erään suuren maatalon isäntä esimerkiksi väitti, että Jahvetti tuotti maataloudelle hallaa yllyttäessään maatalousväkeä vaatimaan vapaa-aikoja ja oikeuksiaan.

Koskiluoman mukaan osa arvostelijoista kyllä myönsi, että kuuntelijoisakin voi olla vikaa.

Edellä kuvatusta palautteesta käy ilmi Jahvetin ja hänen kirjelaatikkonsa merkitys kamppailussa kansakunnan sieluista. Olihan pienen valtion tuossa tilanteessa saatava mahdollisimman moni kansalainen tuntemaan sodan oikeutetuksi ja tekemään kaikkensa yhteisen kamppailun eteen.

Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus oli nostettu myös Valtion tiedotuslaitoksen harjoittaman propagandan erääksi teemaksi iskulauseella ”Entistä oikeudenmukaisemman Suomen puolesta”. Osittain Jahve-

tin ja hänen kirjelaatikkonsa avulla Suomi kesti toisen maailmansodan ja 1940-luvun lopun poliittisen myllerryksen niin hyvin, että maamme säilytti kansallisen itsenäisyytensä ja demokraattisen valtiomuotonsa.

TEKSTI: Lasse Vihonen

Kirjoittaja on fil. kand. ja YLE:n Radioarkiston entinen päällikkö

Julkaistu aiemmin Sotaveteraani-lehdessä

Kirjallisuutta

Mulkerota vai sankareita

Mulkerot

Patsaalle kohotettujen suurmiesten elämäkertoja

Ari Turunen

320 sivua, Into 2019

Monet entiset suurmiehet ovat jälkipolvien silmissä osoittautuneet mitä melkoisimmiksi mulkeroin. Heidän joukossaan on ollut suuruudenhulluja, sadisteja, rasisteja, alkoholisteja ym. nykyaikana luonnehäiriöisiksi luonnehdittavia. Ei liene ihme, että tässä kirjassa kuvatut henkilöt ovat yleensä sotapäälliköitä ja hallitsijoita, mutta on joukossa uskonnollisia johtajiaakin mm. Martti Luther. Kirjassa on yli 20 pienoiselämäkertaa aikansa merkkihenkilöistä aina Aleksanteri Suuresta ja Tsingis Kaanista Napoleoniin, Leniniin, Maoon ja Che Guevaraan. Monien vaikutukset ovat ulottuneet aina meidän päiviimme asti. Yhteistä kaikille on se, että omaan tavoitteeseen pyrittiin mitä arveluttavimmilla keinoilla.

Pelolla hallitseminen, vihollisen raa- ka kohtelu tai oman dynastian vallan varmistaminen vallantavoittelijat tuhoamalla ovat nykyään kauhistelun kohteita. Puhutaan jopa rikoksista ihmisyyttä vastaan. Aikanaan ne olivat tavallinen tapa toimia. Historiaa pitää tarkastella kuitenkin aikakautensa näkökulmasta, ei nykyisten moraalisaäntöjen mukaan. Vihollisia raa’asti kohdellut sotapäällikkö saattaa olla omalle kansalleen juhlistettu sankari.

Olisivatko nämä kirjan henkilöt päässeet, varsinkin ei-perittyyn asemaansa ja mainitsisiko historia heidät, jos he eivät olisi olleet jonkinasteisia mulkerota?

Pasi Pulju

In memoriam Jukka Peura

Reservin majuri Jukka Peura kuoli odottamatta 73 vuoden iässä heinäkuun 10 päivänä 2019. Yliopistopintojen jälkeen hän työskenteli koulutoimenjohtajana Sonkajärven kunnassa. Tuohon aikaan hän oli aloitteentekijänä hankkeessa, joka johti ystävyyskuntien yhteydenpitoon Ylä-Savon ja Lüneburgin piirikunnan välillä. Jukka Peura laajensi tämän toiminnan käsittämään myös näiden alueiden reserviläisyhdistysten keskinäistä yhteydenpitoa.

Jo vuonna 1995 vierailivat suomalaiset reserviläiset Lüneburgissa silloin olleessa varuskunnassa. Kahden vuoden päästä seurasi vastavierailu Suomeen ja vähintään joka toinen vuosi on tehty vierailuja. Niiden ohjelmassa on ollut toverillisessa hengessä käytyä jotostelua, erilaisia kilpailuja, vierailuja eri kohteisiin sekä turvallisuuspoliittisia esitelmätillaisuuksia. Jukka Peuran aktiivisuuden ansiosta yhteydet maiden välillä ovat muodostuneet ainutlaatuisen aktiivisiksi. Muutettuaan 1998 Kauhavalle hän innosti myös siellä lukuisia reserviläisiä mukaan osallistumaan toimintaan.

Jukka Peura ei kaihtanut vastuun ottamista. Hän toimi mm. saksalais-suomalaisen reserviläisten toveripiirin suomalaisena puheenjohtajana ja Kauhavan reserviupseerikerhon puheenjohtajana. Lisäksi hän oli aktiivisesti mukana Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksen toiminnassa.

Jukka Peuran nimi on kirjoitettu Lüneburgin piirikunnan kunniakirjaan. Vuona 2007 hänelle myönnettiin yhtenä ensimmäisistä suomalaisista sotilaista vuoden 1944 jälkeen Saksan asevoimien kunniamerkki (Ehrenkreuz der Bundeswehr in Silber). Vuonna 2014 hän sai Saksan Liittotasavallan Ansioritarikunnan ritarimerkin, joita vuosittain myönnetään hyvin rajallinen määrä. Jukka Peura on saanut myös Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkin.

Reserviläisyhteistyö laajeni edelleen. Tapasin Jukka Peuran ensimmäisen kerran vuonna 2003. Kun ehdotin, että Finnentag-tapahtuman yhteyteen Hohenlockstedtissa suo-

malaiset ja saksalaiset reserviläiset muodostaisivat yhteisen kunniaosaston, häntä ei tarvinnut kauan houkutella. Siitä lähtien hän on onnistunut rekrytoimaan vuosittain huomattavan määrän suomalaisia reserviläisiä matkustamaan helmikuun lopulla - omalla kustannuksellaan ja omalla ajallaan - entiselle Lockstedter Lagerille.

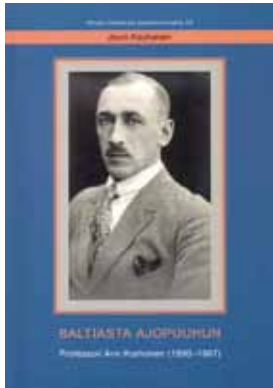
Melkein kaikkien Schleswig-Holsteinissa olleiden joukko-osastojen tultua lakkautetuiksi muodostaa saksalais-suomalainen reserviläisten toveripiiri symbolisella tasolla Finnentag-tapahtuman vahvan ytimen.

Jukka Peura oli aktiivinen ja energinen, positiivinen mutta myös tietyllä tavalla "kulmikas" luonne. Samalla hän oli erinomainen ja menestyksenkäs verkostojen rakentaja, vaikkakin hänen taktiikkansa sotilastermein ilmaistuna oli rintamahyökkäys. Hän ei ollut pohdiskelija, vaan meni suoraan asiaan. Useimmiten hänen epäortodoksinen etenemistapansa tuotti parhaan tuloksen saksalais-suomalaisen aseveljeyden eri käänteissä.

Me saksalaiset olemme menettäneet Jukassa läheisen henkilökohtaisen ystävän ja uskollisen aseveljen, jota meidän on paljosta kiittäminen.

Lebe wohl, Waffenbruder!
Oberst d.R. Mark Aretz

Ajopuuteorian isä

Baltiasta ajopuuhun

Professori Arvi Korhonen
(1890-1967)

Jouni Kauhanen

338 sivua, Studia Historica
Septentrionalia 78. PSHY 2018

Arvi Korhonen tunnetaan ajopuuteoriasta. Silloisessa poliittisessa tilanteessa haluttiin korostaa Suomen ajautuneen tahtomattaan jatkosotaan. Ajopuuteorian Korhonen julkisti teoksessaan *Barbarossa suunnitelma ja Suomi* (1961). Korhosen tuotanto oli laajaa ja monipuolista. Viron vakkalaitoksesta väitellyt tohtori keskittyi sotahistoriaan. Hänet muistetaan mm. tutkimuksista Suomen itärajan synty (1938) Hakkapeliittain historia I - II (1939, 1943), Pienet kansat maailmanhistoriassa (1951), Viisi sodan vuotta (1958) ja Oman maan puolustaminen (1964). Elämäkertatutkimuksen klassikkoa Eerikki Antinpoikaa (1953) piti eräs viime vuosina hyvinkin näkyvä henkilö esikuvana omalle väitöskirjatutkimukselleen.

Korhonen palveli vuosina 1927–1945 yleisesikunnan sotahistoriallisen toimiston apulaispäälikkönä. Vuosina 1940–1959 hän toimi Helsingin yliopiston yleisen historian professorina. Jatkosodan aikana Korhonen palveli Mikkelin päämajassa ja ylennettiin majuriksi vuonna 1942.

Korhonen oli myös poliittinen taustavaikuttaja. Presidentti J.K. Paasikivi käytti professori Korhosta tausta-asiantuntijana. Urho Kekkosen kanssa olivat hyvät välit aina Kekkosen kuningastiehen asti. Vuonna 1956 Korhonen oli kannattamassa Väinö Tanneria presidentiksi.

Pasi Pulju

Bristol Blenheim on sama kuin suomalainen pommikone

Blenheim Suomessa

Igor Kopiloff

112 sivua, IPMS Finland ry 2018

Bristol Blenheim tarkoittaa suunnilleen samaa kuin suomalainen pommikone. Olihan ilmavoimilla sotien aikana niitä yhteensä enemmän kuin kaikkia muita pommikoneita yhteensä: 97 kappaletta.

Konetta oli kahta tyyppiä lyhytnokkainen Mark I ja pitkänokkainen Mark IV. Kun ensimmäinen "Blennu" hankittiin 1930-luvun lopulla, edusti se alansa huippua; se oli nopeampi kuin useatsen ajan hävittäjät, mutta sodan loppupuolella se oli auttamattomasti vanhentunut.

Koneista 42 lennettiin suoraan Englannista ja 45 valmistettiin lisenssillä Suomessa, mikä olisi varsin merkittävä saavutus pieneltä lentokonetellisuudeltamme.

Kopiloffin kirja paneutuu suurella pieteetillä "Blennujen" rakenteisiin ja yksityiskohtiin. Kirjan kustantaja IPMS

ry on kansainvälisen muovimallinrakentajien yhdistykseen (International Plastic Modellers Society) Suomen osasto ja Kopiloff yhdistyksen kantavia voimia ja samalla maan pienoismallirakentajien kärkinimiä.

Jos etsii jännittäviä kertomuksia neuvostohävittäjiltä pakoon pääsystä ja muista hiuksia nostattavista ilmasotakeromuksista, ei kannata tarttua Kopiloffin kirjaan.

Mutta jos on kiinnostunut merkittävimmän suomalaisen pommikoneen tekniikasta, Blenheim Suomessa on juuri silloin paikallaan. Kirjan sadat valo- ja piirroskuvat täyttävät vaativimmankin yksityiskohtien etsijän tarpeet.

Jukka Knuuti

Unto Pusa maalasi Ässä-rykmentin koukkauksen

Kylkirauta-lehden 4/2018 teemana oli Art of War. Taide on innoittanut ja innoittaa sotilaita, kuten teemanumerosta huomattiin.

Yksi maalaustaiteen jatkosota-ajan nautinto on taiteilija Unto Pusan helsinkiläisen Ässä-rykmentin sotatapaaleen aikana maalaama Rykmentti koukkaa -teos. Tämä artikkeli perustuu tietokirjailija ja sotahistorian harrastaja Göran Lindgrenin kirjoitukseen.

Rykmentti koukkaa -maalaukseen syntyi talvella 1943 Jalkaväkirykmentti 5:n kolmannessa pataljoonassa joukon ollessa levossa Maaselän rintamalla Itä-Karjalassa, kertoo helsinkiläisen Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan puheenjohtaja, majuri evp Kari Salminen.

Jalkaväkirykmentti 5:n kolmas pataljoona oli muodostettu kenttämieheiden uudelleen järjestelyissä joulukuussa 1941 niistä aliupseereista ja miehistä, jotka olivat aikaisemmin palvelleet Jalkaväkirykmentti 26:ssa eli jatkosodan Ässä-rykmentissä ja jotka olivat syntyneet vuonna 1913 tai sen jälkeen.

Rykmentin miesten sotatie oli kulkenut Ässä-rykmentin riveissä elokuussa 1941 Karjalan kannaksella Suokumaalta Säiniölle. Karjalan kannaksen tultua vallatuksi rykmentti jatkoi sotaansa Itä-Karjalassa Petroskoin tieltä Karhumäkeen. Kun Jalkaväkirykmentti 26 lakkautettiin Karhumäessä, vanhimmat miehet ja aliupseerit väli vaiheiden jälkeen kotiutettiin talven ja kevään 1942 aikana.

Nuoremmat sotilaat komennettiin Jalkaväkirykmentti 5:een joulukuussa 1941. Rykmentin kolmannen pataljoonan komentajana toimi majuri Toivo Herman Luukko 8. Kadettikursilta. Luukko oli henkilöstölle tuttu, koska hän oli aikaisemmin palvellut

Jalkaväkirykmentti 26:n ensimmäisen pataljoonan komentajana.

Perinnetiedon mukaan korpraali Unto Pusan aseveljet tekivät esityksen maalauksesta. He ehdottivat, että pataljoonan komentaja myöntää Pusalle lomaa Helsinkiin maalaustarpeiden ostamiseksi. Aseveljet lupasivat keskuudestaan kerätä niihin tarvittavat rahat, ja korpraali Unto Pusa maalaisi miesten kulkemaa sotatietä kuvaavan taulun. Unto Pusa ilmoitti maalaavansa taulun viholliselta evakuoituille telttakankaille, jotka olivat jo olemassa.

Unto Pusan puna-armeijan telttakankaalle maalaama taulu luovutettiin vuoden 1943 lopulla Messuhallissa järjestetyssä asevelijuhlassa talvisodan jälkeen perustetulle Ässä-rykmentti ry:lle. Teos sijoitettiin Helsingin sotilaspiirin esikuntaan, kun Ässä-rykmentti ry oli lakkautettu valvontakomission vaatimuksesta alkuvuodesta 1945.

Sotilaspiirin esikunnassa palveli silloin myös everstiluutnantti Toivo Herman Luukko, myöhemmin eversti ja Helsingin sotilaspiirin päällikkö. Taulu oli Luukon virkahuoneen sei-

nällä, ja aseveljet ovat perimätiedon mukaan käyneet siellä taulua katso-massa.

Niin sanottuina vaaran vuosina heräsi huoli siitä, että taulu saatetaan menettää, koska se oli maalattu kah-delle puna-armeijan telttakankaalle. Niinpä taulu irrotettiin alkuperäisistä kehyksistään, käärittiin rullalle ja luo-vutettiin Helsingin kaupungille.

Ässä-rykmentin Perinnetoimikunta ja Luukon Pataljoonan kilta alkoivat 1980–1990-luvuilla selvittää taulun sijoituspaikkaa. Ässä-rykmentin ve-teraanien tarkoituksena oli saada se kehystettynä näkyvästi esille Taival-lahden kasarmialueen sotilaskodin seinälle.

Taulu on Kaartin jääkärirykmentin komentajan seinällä

Kiitos Helsingin kaupungin pontevien toimenpiteiden, erityisesti intendentti Kerttuli Westmanin, näin myös ta-

pahtui. Taivallahden kasarmialueen sotilaskodissa maalaus oli kaikkien nähtävissä. Kun Kaartin pataljoona liitettiin Kaartin jääkärirykmenttiin vuonna 1996 ja siirtyi myöhemmin Taivallahdesta Santahaminaan, taulu sai uuden sijoituspaikan. Se ripustetiin silloisen Jääkäritalon eli nykyisen Kaartin jääkärirykmentin Perinneta-lon Kaartinsalin seinälle.

Taulun pysyvä sijoituspaikka on Kaartin jääkärirykmentin komentajan virkahuone. Taulun hieno valokuva-jäljennös Santahaminassa Perinneta-lon seinällä.

Arvokkaan perinnetaulun uusi sijoituspaikka oli ongelmallinen, koska Jääkäritalo oli puutalona altis tulipalon riskille. Ässä-rykmentin perinnetoimikunnan puheenjohtaja Kari Salminen sopi silloisen Kaartin jääkärirykmentin komentajan eversti Pertti Laatikaisen kanssa, että taulun paikka on rykmentin komentajan virkahuoneen seinällä. Näin taulu

päätyi kotiinsa eli paikkaan, jossa se eversti Toivo Herman Luukon aika-nakin oli ollut.

Helsingin kaupunki omistaa Unto Pusan maalauksen Rykmentti kouk-kaa. Taulun sijoituspaikasta on sovit-tu kirjallisesti Helsingin kaupungin ja Kaartin jääkärirykmentin välillä. Helsingin kaupunki ei peri taulusta vuokraa, ja se on hyväksynyt sen pysyväksi sijoituspaikaksi Kaartin jääkärirykmentin komentajan vir-kahuoneen. Siellä taulu muistuttaa komentajan lisäksi kaikkia kävijöitä isänmaan ankarista vuosista, joiden aikana maalaustaidekin palveli yh-teistä asiaa.

TEKSTI: Göran Lindgren

Julkaistu Kenttäpostia-lehdessä

Kirjallisuutta

Vuoden 1917 kulttuurihistoria

1917

Ja samaan aikaan toisaalla

Ilkka Malmberg

250 sivua, Helsingin sanomat 2017

Kirjan idea on kiehtova, niin kuin Hel-singin sanomien 2017 edesmenneen toimittajan Ilkka Malmbergin monet epätavanomaiset juttuideat. Kuten vaika-kapa hehtaari-tarina. Malmberg osti Posiolta hehtaarin suuruisen määräalan soista metsämaata. Erittäin suositut ta-rina kertoivat hyvinkin pienistä tekemi-sestä tuolla tontilla.

1917-kirjassa käydään läpi paitsi vuo-den tapahtumia, ja miten tunnettujen henkilöiden tekemiset liittyivät niihin. Lyhyissä tarinoissa kerrotaan Leninistä, Trotskista, Stalinista, mutta myös taitei-lijoista kuten kuvanveistäjä Amadeo Mo-diglianista tai kirjailija Tove Janssonista, Olavi Paavolaisesta, Hannes Kolehmai-sesta, Paavo Nurmesta, Urho Kekkosesta, Mannerheimista ja niin edelleen. Nimiä on henkilöhakemistossa, (sellainenkin kirjassa on) parisen sataa.

Malmberg kertoo myös laivapuu-seppä Johan Koivistosta, jonka alta saksalaiset sukellusveneet upottivat kaksi laivaa. Hyvä, että se tapahtui aikana, jolloin miehistöjen annettiin ennen upotusta poistua laivasta. Muuten meillä ei olisi ollut presidenttinä laivapuu-seppän poikaa nimeltä Mauno Koivisto.

Kirja palkitsee lukijaansa tuomalla ker-ta toisensa jälkeen eteen tuttuja tapahtu-mia kuin vaikka Tolkienista ensimmäisen maailmasodan rintamalla, mikä juuri tuli nähtyä elokuvissa.

Kirja on sovelias vaikka bussimatkoil-la, koska kaikki sen erilliset tarinat ovat lyhyitä. Niistä syntyy kuitenkin kokonai-suus, jota voisi nimittää vaikka vuoden 1917 kulttuurihistoriaksi.

Jukka Knuuti

Jääkäri Reino Vuolle paini Saksassa sarjansa mestariksi

Heinäkuussa 1917 Saksan laivasto järjesti painikilpailut ”Kuurinmaan mestaruudesta”. Kevyessä sarjassa vasta sairaalasta palannut jääkäri Reino Vuolle joutui hyväkuntoista merimiestä vastaan, mutta onnistui selättämään tämän lindénillä. Koska ylitseheitto oli muka tapahtunut ”liian nopeasti”, saksalaistuomarit hylkäsivät suorituksen. Uuden heiton jälkeen Vuolle hyväksyttiin voittajaksi. Hänestä tuli myös sarjan mestari (Jarkko Kemppi: Isänmaan puolesta. Jääkäri liikkeen ja jääkärien historia s. 59).

Työmies, jääkäri luutnantti Reino Vuolle syntyi 2.7.1895 Kauhavalla, kaatui joukkueenjohtajana Vilppulan sillalla 4.2.1918. Hän oli valittu Polangenin erikoiskoulutukseen. Valitun piti olla lujahermoinen, nopeaälyinen ja itsenäiseen toimintaan kykenevä.

Vuolle osallistui Misse-joen, Riianlahden ja Aa-joen taisteluihin. Paluu Kauhavalle tapahtui Equity-aselaivan komennuskunnassa. Sitä ja aseita vastassa oli kotimaahan etukäteen lähetetty jääkäri Eemil Vähäpassi, hänkin Kauhavalta. Vuolle ryhtyi ”Heiskasen staabissa” muiden Equity-jääkärien kanssa kouluttamaan Etelä-Pohjanmaan suojeluskuntalaisia. Hänen osalleen tulivat Kauhava ja Alahärmä. Ylistarolainen värväri Ahto Sippola antoi Kauhavaa kotipesänään pitämälle koulutusringille staabi-nimen.

Koulutusta johti Equity-komennuskunnan johtaja, kalterijääkäri Juho Heiskanen. Pienviljelijän poika ja oikeustieteen ylioppilas yleni jääkärikenraaliksi. Heiskasen staabin kou-

Jääkäri luutnantti Reino Vuolle.

lutushistoriaa on tutkinut laihialainen Heikki Peltomäki kirjassaan ”Puujalkaritari. Jääkäri Viljo August Laakson jäljillä”. Valitettavasti Heiskasen henkilöhistoria on jäänyt kirjoittamatta.

Laakso oli puolestaan jääkäri, jonka johdolla Laihian Hulmin kasarmi vallattiin kasakoilta 27.1. 1918. Sota alkoi. Vapaussodan ”alkupisteen” muistomerkin on suunnitellut syntymään ilmajokinen taidemaalari, jääkärivääpeli Urho Kaarlo Lamminheimo (1891–1962).

Peltomäen arvion mukaan staabin koulutus takoi sk-armeijan kovan kärjen.

Saksalaisten antaman tehtävän mukaan Heiskasen komennuskunnan olisi pitänyt jatkaa Kauhavalta matkaa Muurmannin radalle ja katkaista ratayhteys. Tähän jääkärit eivät ryhtyneet.

Laihian Vapaussodan alkamisen muistomerkin suunnitteli jääkärivääpeli Urho Kalervo Lamminheimo.

Vuolle johti Alahärmän suojeluskuntaa Lapualla ja Seinäjoella venäläisten aseistariisumisessa. Kohtalonsa taisteluun 4.2.1918 Vuolle osallistui luutnantiksi ylennettynä Kurikan ja Ilmajoen suojeluskuntien kanssa. Saksalaisten komennusten perusteella Vuolteen voidaan arvioida kuuluneen kyvyiltään jääkäreiden kaikkein terävimpään kärkeen (Peltomäki).

TEKSTI: **Erkki Rintala**
Vaasa

Mitä kartat kertovat maailmanpolitiikasta

Maantieteen vangit

Tim Marshall

335 sivua, Atena Kustannus,
Jyväskylä 2018

Muun muassa BBC:lle työskennellyt ja geopolitiikkaan perehtynyt toimittaja Tim Marshall on koonnut tiiviin tietopakettin siitä, miten maantiede vaikuttaa valtioiden toimintaan. Venäjää ja Eurooppaa koskevat asiat ovat meillä ainakin jollain tasolla tiedossa, mutta paljonko me tiedämme esimerkiksi Afrikan ja Latinalaisen Amerikan oloista?

Luonnolliset rajat, jokien helppo- tai vaikeakulkuisuus, vuoristot ja erämaat, pääsy avomerelle – kaikilla näillä on ollut kautta aikojen ja on edelleen suuri merkitys. Mutta miten se näkyy? Marshallin kirja selittää näitä ja monia muistakin seikkoja.

Kirja on helppolukuinen ja suomenos hyvä. Maailmanpolitiikan kehitys on kuitenkin pitkään ollut niin kiivastahtista, että Marshallin kirja tuntuu paikoin hie- man vanhentuneelta. Ovathan sen tiedot peräti parin vuoden takaa... Suomalaiset lukijat saattavat myös kaivata Itämeren alueen tarkempaa käsittelyä.

Markus Anaja

Turkin sodasta kylmään sotaan

FARAVID 46 / 2018

Historian ja arkeologian
tutkimuksen aikakauskirja
Journal for Historical and
Archaeological Studies

120 sivua, Pohjois-Suomen
historiallinen yhdistys 2018

Välillä Faravid on oikein kompakti, tietyn aiheen ympärille koottu paketti tieteellisiä artikkeleita. Tällä kertaa on kuitenkin kyseessä sekavaahko kokoelma "Rauha – uusi alku?" -teeman ympärillä löyhästi pyöriviä artikkeleita. Itse pitäisin tärkeänä sitä, että kirjan artikkelit voisivat nostaa esille pohjoissuomalaisuutta tilanteessa, jossa ei muuten yhtenäistä aihepiiriä löydy.

Kyllä tästäkin kokoelmasta kuitenkin omatkin helmensä löytyvät. Aiheet käsittelevät Turkin sodan ja Suomen Kaartin muistamisen politiikkaa, Rudolf Holstin suhteita Iso-Britanniaan, Yhdysvaltojen sotavoimien kulttuuriperintöpolitiikkaa Euroopassa 1944 – 1945, virolaispolaisten asenteita ja toimintaa suomalaisten suhteen kylmän sodan aikana ja Japanin keisari Hirohiton muistamista kuolemansa jälkeen.

Turkin sodan ja Suomen kaartin muistamisessa nousi itsenäisyytemme alkuaikoina esille käsitys Venäjän keisarillisen armeijan keisarille uskollisesta joukko-osastosta Suomen vapaussoturi- en ja heidän venäläisvastaisuutensa edelläkävijänä. Myöhemmin Kaarti on liitetty poliittiseen kontekstiinsa. Japanin keisari Hirohito (1901–1989) ehti elää sekä imperialistisen valtion itsevaltiaana jumalkeisarina että sodassa murskatun, demokraattisen maan arvostettuna keu- lakuvana. Tämä vaikutti hänen muista- misensa tapoihin.

Pasi Pulju

Jopa 15 300 suomalaista telotettiin Suomalaisten punaupseerien traaginen kohtalo Neuvosto-Venäjällä

Euroopan sotahistorian dosentti Markku Salomaan teos Punaupseerien nousu ja tuho (559 s., Otava, 2018) kertoo vähän käsitellystä aiheesta. Punaisten tappio valkoisille Suomen sisällissodassa 1918 merkitsi alkua suomalaisten punaupseeriston synnylle Neuvostoliitossa. Maa koulutti 1920- ja 1930-luvulla entisistä punakaartilaisista punaupseereja, joiden piti varmistaa vallankumouksellisen sodan voittokulku Suomessa. Heidä koulutettiin yli 1600.

– Koulutettujen joukossa oli sekä jo Neuvostoliittoon paenneita kaartilaisia että suoraan Suomesta värvättyjä. Värvättyjä oli kaikkiaan noin kolmasosa, ja innokkaana värvärinä toimi Suomen kommunistinen puolue, SKP, Pietarissa, tietokirjailija Markku Salomaa kertoo.

Neuvostoliiton tarve omalle suomalaiselle upseeristolle oli kova. Salomaan mukaan suomalaisia punakaartilaisia pakeni sisällissodan jälkimainingeissa Venäjälle 10 000 – 22 000. Tarkkoja lukuja on mahdoton saada selville

– Heidät värvättiin saman tien puna-armeijan suomalaisiin rykmentteihin. Näihin tarvittiin kipeästi suomalaisia upseereita, koska kaartilaiset eivät osanneet venäjää. Koulun johtajaksi määrättiin Aleksander Inno ja komissaariksi Eino Rahja, joka oli toiminut Lenininkin henkivartijana.

Eino Rahjasta tuli mainitun sotakoulun yksi tärkeimmistä organisaattoreista. Suomalaiset punaupseerit tunnettiin hyvin kurinalaisina, pelotomina ja ammattitaitoisina sotilaina.

Punaupseereiksi kouluttaminen tapahtui ripeässä tahdissa. Ensimmäiset suomalaiset valmistuivat vain neljässä kuukaudessa. Koulun nimi muuttui useita kertoja, mutta parhaiten se tun-

SKP:n keskuskomitea Moskovassa v. 1920 tutkii Suomen karttaa. Vasemmalta: K. M. Evä, Jukka Rahja, Jalo Kohonen, Kullervo Manner, Eino Rahja, Mandi Sirola, Yrjö Sirola.

netaan Kansainvälisenä sotakouluna. Opetuksen apuna käytettiin tulkkeja.

Tarkoitus palata Suomeen ja jatkaa taistelua

Punakaartilaiset olivat katkeria sisällissodassa kärsimästään tappiosta. Heidän kaksi tunnustaan yli muiden oli puolustaa Neuvostoliittoa sekä palata Suomeen jatkamaan vallankumoustaistelua ja nostaa lopulta Neuvosto-Suomen lippu salkoihimme liehumaan.

Kun Tarton rauhansopimuksen myötä 14.10.1920 punakaartilaisille ja upseeristolle avautui ovet palata takaisin Suomeen, osa punakaartilaisista luopui unelmastaan ja palasi kotimaahansa.

– Paluumuuttajista syytteeseen jou-
tuivat ainoastaan ne, jotka olivat tehneet murhia, ja hehän luonnollisesti eivät palanneet tietäessään tämän. Muutenkin suuri osa kaartilaisista jäi Neuvostoliittoon. Salomaan mukaan tämä oli suuri

virhe, sillä kaikkien kynnelle kykenevien olisi pitänyt käyttää tilaisuutta hyväkseen, pakata tavaransa ja lähteä maasta. Olot olivat tuolloin kuitenkin vielä rauhalliset, eikä mikään enteillyt tulevaa.

– Josif Stalin oli vuonna 1917 myöntämässä Suomelle itsenäisyyttä, mutta 1930-luvulla hänen keltansa kääntyi täysin. Hän aloitti puhdistukset, joiden tarkoituksena oli luoda yksi valtio ja yksi kansa, johon muiden kansallisuuksien edustajat eivät sopineet, Salomaa kertoo.

Oppia Neuvostoliiton järjestelmästä kävivät hakemassa itse Adolf Hitlerin käskyläiset Gestaposta. He kävivät tutustumassa myös vankileireihin ja loivat Saksaan neuvostomallin mukaisia järjestelmiä tuolloin, kun Hitler ja Stalin olivat vielä hyvää pataa keskenään.

– Puhdistusten jälki oli karmea. Pietarissa tiedettiin tasan tarkkaan talvella 1937–1938 koska Bolshoi

Venäjällä teloitettiin punakaartilaisia monta kertaa enemmän kuin Suomessa, sanoo Markku Salomaa.

Domissa teurastukset olivat käynnissä, kun Nevan jää värjäytyi teloitettavien verestä punaiseksi, Salomaa toteaa.

Ampumisen jälkeen kuolleet laskettiin kuilua pitkin kellariin, jossa heidät kasattiin kuorma-autojen lavalle ja vietiin Levashovon joukkohautoihin.

Miljoonia kuolonuhreja

1930-luvun loppua kohti mentäessä alkoi ennennäkemätön etnisten puhdistusten ja vainojen aika, jolloin Stalin tuhosi miljoonia kansalaisia. Arviot teloitettujen määrästä vaihtelevat 680 000–720 000 välillä ja vankileireille suljettujen määrästä 7–12 miljoonan välillä. Suomalaisia vangittiin 20 000–30 000 ja heistä teloitettiin 11 400–15 300. Vangituista 400 000–600 000 kuoli vankeudessa. Tarkkoja lukuja on vaikea saada, koska likikään kaikkia murhattuja ei kirjattu mihinkään. He vain katosivat jonnekin.

– Lisäksi puhdistuksissa näännytettiin lukematon määrä ihmisiä nälkään. Heidän asiakirjoihinsa kirjattiin: kuoli kolmannen asteen ravitsemushäiriöön. Ammuttujen kohdalle saatettiin kirjata: kuoli sydänpysähdykseen, Salomaa kertoo.

Puhdistukset koskivat myös suomalaisia punakaartilaisia ja puna-armeijalaisia. Heistä ei jäänyt juuri ketään henkiin, sillä yllättäen he olivatkin kansanvihollisia ja käytyreitä, jotka vakoilivat Suomen hyväksi. Poliitti-

nen tilanne kääntyi jo vuonna 1933 kohti joukkotuhoa, joka kulminoitui vuosina 1937–1938.

– Kaikki käännettiin ylösalaisin ja suomalaisia vastaan. Otto Ville Kuusinenkin odotteli mustan variksen eli mustan Popedan ilmentymistä pihalleen, kuten pidättäjien autoja kutsuttiin. Jännitykseltään Kuusinen ei saanut nukkuttua. Jos-takin syystä Stalin ei kuitenkaan teloituttanut häntä. Puhdistuksilta säästyivät myös punaupseerit, jotka olivat Espanjan sisällissodassa, Salomaa kertoo.

Henkilökohtaisia elämäntaloita

Kirjansa loppusivuilla sotahistorioitsija Salomaa nostaa esiin useiden suomalaisten punaupseerien kohtalon, muiden muassa Akseli Edvard Anttilan sekä Juho, Sulo ja Toivo Antikaisen.

– Helsingissä 28.6.1898 syntynyt Toivo Antikainen oli ehkä yksi kuuluisimmista punaupseereista, joka toimi alun perin verhoilijana ja Sörnäisten sos.dem. -nuorten sodanvastustajissa Helsingissä. Kapinan aikaan vuonna 1918 hän ei ollut punakaartissa ja pääsi vetäytymään punaisten mukana Viipuriin ja pakeni saarretusta Viipurista Pietariin yöllä 25.4.1918.

Pietarissa Toivo liittyi Suomen Kommunistiseen Puolueeseen, SKP:hen, ja osallistui upseerina useisiin aseellisiin taisteluihin. Lopulta hän eteni aina turvallisuuspalvelun vanhemmaksi majuriksi ja SKP:n elimiin viralliseksi valvojaksi.

– Antikainen tuli pidätetyksi Suomessa maatalousteknikko Yrjö Leinon tilalta Kirkkonummelta 6.11.1934, kun hän oli salaa järjestämässä uudelleen maanalaista SKP:n sotilasorganisaatiota. Kuka hänet ilmiantoi, Leinoko itse, sitä ei tiedetä, koska asiapapereita tapahtuneesta on kadonnut, Salomaa toteaa.

Toivo Antikainen sai ankarat tuomiot, mutta mitään hän ei katunut. Päinvastoin, hän uhitteli vanginvar-tijoitaan hirttotuomioilla, ”kunhan puna-armeija tulee”.

Toivo Antikaisesta tehtiin myöhemmin muistopostimerkki.

Antikaisen veljet Sulo ja Johan ammuttiin Stalinin puhdistuksissa. Vaasan vankilassa olo pelasti Toivon varmalta kuolemantuomiolta Neuvostoliitossa, jonne hänet luovutettiin armahduksen jälkeen 3.5.1940. Antikainen menehtyi lento-onnettomuudessa ollessaan palaamassa Moskovaan 4.10.1941.

Tuleeko olla varuillaan?

Kirjassaan tietokirjailija Salomaa tarttuu tärkeään ja mielenkiintoiseen aiheeseen, joka on ehkä historian saatossa jäänyt hieman syrjään. Se herättää myös ajatuksia, siitä, olisiko Neuvostoliitto vallannut Suomen ja kuinka meidän olisi käynyt. Olisim-meko mekin joutuneet Josif Stalinin puhdistusten kohteeksi?

Kirjan taustalla on Salomaan vuosia kestänyt tutkimustyö ja hänen väitöskirjansa. Kirja on sujuvasti kirjoitettu ja sisältää paljon mielenkiintoista luettavaa. Samalla kirjan sivut osoittavat, että meillä on arvaamaton jättiläinen kyljessämme, jota tulee pitää silmällä. Salomaan mukaan Suomen ovet Natoon tulisi pitää koko ajan auki ja olisi myös pidettävä huoli, etteivät mitkään poliittiset kiemurat saa niitä sulkea.

TEKSTI: Tarja Lappalainen

Kaartinjääkäri Yorck Coriolan Aretz vannoi sotilasvalan

Kaartin jääkäriyrykmentin heinäkuun saapumiserän alokkaiden sotilasvalatilaisuudessa Hyvinkäällä 16. elokuuta oli yksi 610 valan vannoneesta Yorck Coriolan Aretz. Kuten sukunimestä voi päätellä hän on jääkäriperinneliikkeen saksalaisen yhteysupseerin Mark Aretzin poika.

Vaikka Aretzin perheessä on ollut kymmenen vuoden ajan suomalaisia AuPair-tyttöjä, Yorck ei oikeastaan puhu juuri sanaakaan Suomea, siksi varusmiespalveluksensa on aikamoinen kielikylpy.

Kaartinjääkäri Yorck Aretz.

Kaartinjääkäri Aretz ja eversti Aretz.

Kirjallisuutta

Tiedustelun kiinnostava kehityskaari

Tiedustelun näkymätön historia antiikista maailmansotiin

Mikko Porvali

219 sivua, Atena 2018

Kirjoittaja on koulutukseltaan sekä juristi että rikoskomisario. Hän on saavuttanut suosiota lähinnä viime sotiimme sijoittuvilla tiedusteluaiheilla kirjoillaan. Niinpä loikka tiedustelun yleiseen historiaan on looginen

Tiedustelun kaari kirjassa on kahdella sanalla sanoen kaiken kattava. Tarina alkaa kukkulan laelta etumaastoon tähystelevistä antiikin sutureista ja päättyy nykyisen digitaaliseen tiedustelumailmaan.

Ajattelin, että voi tylsyyksien tylsyys kun huomasin kirjan alaotsikon "antiikista maailmansotiin". Mutta Porvali osaa kirjoittaa kiinnostavasti aiheesta kuin aiheesta, eikä antiikin historia muutenkaan ole tylsää. Koulussa vain saattoi tuntua siltä.

Lukija saa mainiota kertausta niin antiikin historiasta kuin kirkkohistorias-takin. Katolisella kirkolla oli aikanaan suorituskykyinen tiedusteluorganisaatio.

Sillä oli myös erinomaisen suorituskykyinen tutkintakoneisto, jota kutsuttiin inkvisitioksi. Porvali puhdistaa kirjassaan inkvisition mainetta, joka on saanut leimansa pahimpien ylilyöntien kautta

Toisen maailmansodan aikana tunnettiin jo elektroninenkin tiedustelu. Edes maailmanlaajuinen sähköisen viestinnän seuranta ei ole uutta. Britit pystyivät jo ennen ensimmäistä maailmansotaa lukemaan Atlantin allittavan sähköisen viestinnän.

Kirjan kuvituksena on ymmärrettävän vähän valokuvia. Mutta koska tiedustelua oli harjoitettu jo vuosituhansia on maalaustaiteen rooli kirjan kuvituksessa on keskeinen.

Seppo Simola

Teksti julkaistu aikaisemmin Viestiupseeri-lehdessä.

Jääkäritestamentteja sotilaskoteihin

JP27:n perinneyhdistys tekee toimintaansa tunnetuksi mm. lahjoittaen kehystettyjä Jääkärien testamentteja varuskuntien sotilaskoteihin.

Utin sotilaskodin Jonna Suorsa ottaa vastaan testamentin Kymenlaakson osaston puheenjohtajan Paavo Mikkosen kädestä.

Haminan sotilaskoti sai oman taulunsa... sen vastaanotti kodinpuheenjohtaja Stina Pullinen.

Vuorossa Vekaranjärven sotilaskotiin luovutettava Jääkäritestamentti vastaanottajana silloinen vastaava sotilaskotisiisari Aija Pulsa vieressään Paavo Mikkonen.

Lentosotakoulun muistomerkki Kauhavalla

Lentosotakoulun muistomerkki Kauhavalla on saanut JP27:n perinneyhdistyksen tervehdyksen. Kuva Raimo Latvala.

Jääkäriliike näyttävästi esillä Keski-Suomen maanpuolustusjuhlassa

Keski-Suomessa vietetään joka vuosi Ilmasotakoulun alokkaiden valatilaisuuden yhteydessä maakunnallista maanpuolustusjuhlaa. Jääkäriliikkeen tunnetuksi tekemiseksi JP 27:n Perinneyhdistyksen Keski-Suomen osasto on pyrkinyt järjestämään ainakin sankarihautoihin saatujen jääkärihautamerkkien paljastamisen näiden juhlien yhteyteen.

Saarijärvellä järjestetyn maanpuolustusjuhlan yhteydessä paljastettiin jääkärivääpeli August Jalmari Wilanderin jääkärihautamerkki Wilanderin nimen kohdalla vapaussodan sankarihautapaadessa.

Merkin paljastuspuheen piti osastomme johtokunnan saarijärveläinen jäsen Tero Tamminen. Hän kertasi lyhyesti jääkäriliikkeen historian ja Jalmari Wilanderin jääkäritaipaleen. Saarijärvellä syntynyt Wilander lähti jääkäriksi Lapualta ja määrättiin jääkäripioneerikomppaniaan. Wilander osallistui mm. Misse-joen, Schmar-denin, Riianlahden ja Aa-joen taisteluihin Saksan itärintamalla. Suomeen Wilander tuli jääkärien pääjoukon mukana 25.2.1918 ja hän osallistui varavääpeliksi ylennettynä joukku-
eenjohtajana 2. jääkäriyhtymän

Jääkärivääpeli August Jalmari Wilanderin jääkärihautamerkki Wilanderin nimen kohdalla tuli tähän vapaussodan sankarihautapaateen. Kuva Tero Tamminen.

4:ssä pataljoonan 2. komppaniassa Kalevankankaan taisteluun ja kaatui verisenä kiirastorstaina 28.3.1918. Samassa taistelussa ja samana päivänä kaatui yhdeksän saarijärveläistä asevelvollista ja vapaaehtoista valkoisen armeijan sotilasta, jotka on haudattu samaan sankarihautaan.

Vapaussodan sankarihaudalle Saarijärven reserviupseerit olivat järjestäneet kunniavartion. JP 27:n Perinneyhdistyksen Keski-Suomen osaston lippua kantoi osaston pu-

heenjohtaja ja jääkärin pojanpoika Erkki Mäntylä. Lippuvartiossa olivat kurkijoella syntyneen jääkärin Antti Tukian pojanpojanpojat Jaakko ja Antti Tukia.

Jääkäriliikkeelle, Jalmari Wilanderin elämänvaiheille ja osastomme toiminnalle paikallislehti Sampo omisti kokonaisen sivun.

TEKSTI: **Martti Porvali**

Onko hallussasi jääkäritaidetta

Jääkärisäätiö ja Perinneyhdistys haluavat kartoittaa minkälaista jääkäritaidetta on olemassa. Jääkäritaide on joko jääkäreitten tekemää ja/tai jääkäreitten elämää kuvaavaa taidetta. Se voi olla maalauksia, grafiikkaa, patsaita, ryijyjä tai muuta vastaavaa.

Siksi käännymmekin Parolen lukijoiden puoleen.

Esimerkiksi Akseli Einolan työt kiinnostavat, mutta luonnollisesti kaikki muukin. Akseli Einola (1894–1948) oli paitsi Viipurin Taideyhdistyksen piirustuskoulussa opiskellut (1914–15 ja 1921–22) taiteilija, myös jääkäri.

Hän piti tietojemme mukaan marraskuussa 1931 Helsingissä taideilike Boströmissä näyttelyn, jossa oli esillä jääkärielämää kuvannut grafiikkasarja: 20 kuvaa ilmeisesti Saksassa tehtyjen luonnosten pohjalta. Tiedossamme ei ole, missä koko

sarja mahdollisesti on. Siksi kysymme, tietääkö näistä grafiikanehdistä ja mahdollisesti koko sarjasta.

Einolahan tuotantoa on grafiikan lehtien lisäksi mm Imatran Vapaussodan Sankarimuistomerkki.

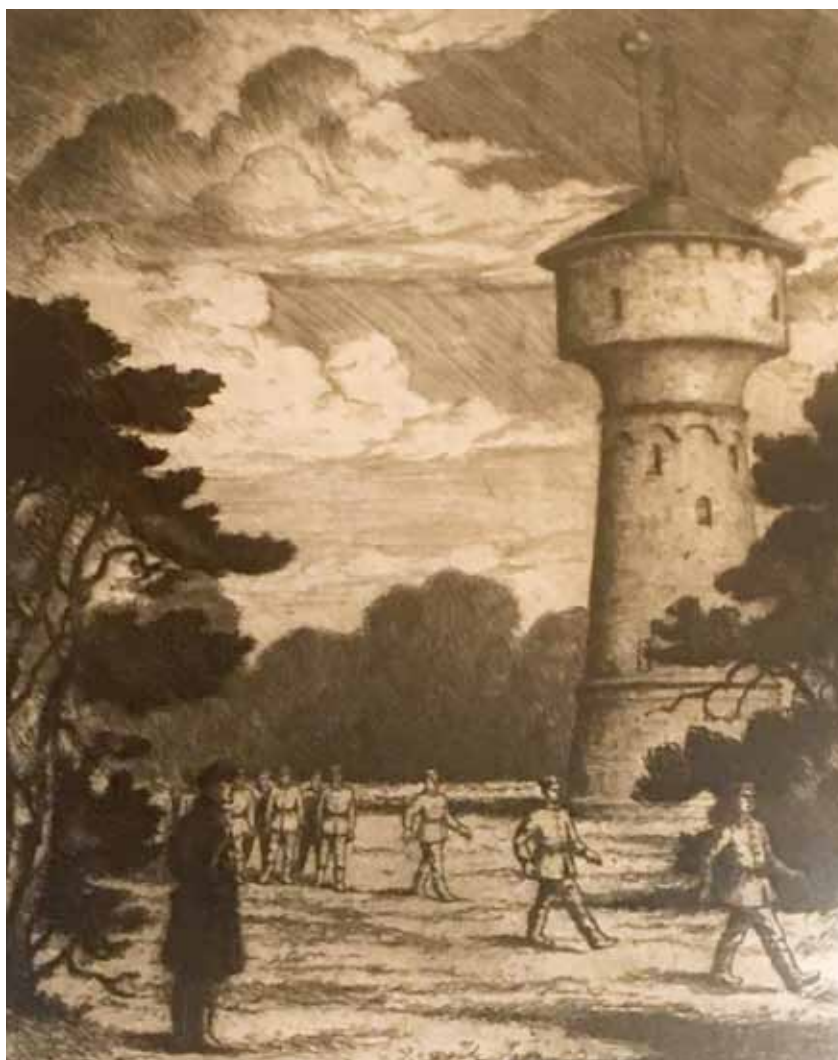
Entä onko tiedossasi jonkun muun taiteilijan jääkäriaiheisia taideteoksia? Jääkärisäätiöllä on joukko maalauksia.

Ilmoittanette myös, oletteko valmiit lainaamaan teoksia, jos tehtäisiin Jääkäriaiheinen näyttely.

Arvoisat vastaukset mieluiten valokuvien kera joko Parolen osoitteeseen tai koordinaattorille, Perinneyhdistyksen Etelä-Karjalan osaston puheenjohtaja Jorma K.O. Ignatiuselle. Osoitteet toisaalla tässä lehdessä.

Akseli Einola.

Akseli Einola: Lockstedter Lagerin vesitorni.

Petsamon nikkelin johtaja ja kuusinkertainen oikeusministeri

J.O. Söderhjelm in värikäs elämä

Presidenttien salaperäinen luottomies

Esko Vuorisjärvi

521 sivua, Edita 2019

Parolen lukijoille tutuksi tullut Petsamon nikkelistä väitellyt VTT Esko Vuorisjärvi on tehnyt mittavan elämäkerran J.O. Söderhjelmistä. Söderhjelm oli paitsi Petsamon nikkeli toimitusjohtaja, mm. RKP:n kansanedustaja ja kuusinkertainen oikeusministeri.

Kun välirauhan aikana nikkelin tuotanto oli Petsamossa saatu käyntiin, kolme suurvaltaa, Englanti, Saksa ja Neuvostoliitto halusivat sitä kontrolloida Saksa tarvitsi nikkeliä sotateollisuudelleen. Britit ja Neuvostoliitto puolestaan pyrkivät sitä estämään. Söderhjelm oli hankalassa välikädessä. Brittiomistajien vastustuksesta huolimatta nikkeli-toimitukset Saksaan alkoivat Suomen otettua yhtiön määräysvaltaansa.

Söderhjelm oli Paasikiven luottomies, jonka tämä nimitti Urho Kekkosen ohella

keväällä 1948 YYA-sopimusneuvotteluvaltuuskuntaan. Hänestä tuli myös Kekkosen luottomies, jonka takia hän oli toistuvasti oikeusministeri myös Kekkosen pääministeri- ja presidenttiaikoina.

Vuorisjärven kirja kertoo, kuinka häikäilemätöntä saattoi vaalirahoituksen hankinta olla 1950-luvulla. Arvo Korsimo yritti suoranaisesti kiristää silloin Puunjalostusteollisuuden keskusliiton johtajana toimineelta Söderhjelmiltä rahaa maalaisliiton ja Kekkosen vaalityöhön.

Söderhjelm in elämäkerta muistuttaa, kuinka nopeasti katoaa maine kunnia. Harva häntä enää muistaa. Voin sentään ylpeillä siitä, että nuorena toimittajana tein hänestä 70-vuotispäivähaastattelun.

Jukka Knuuti

Sukellusveneen kehityshistoria

Altavastaajasta tuhovoiaksi

Sukellusveneeseen käyttöönotto ja kehitys

Kai Varsio

229 sivua, Edita 2018

Sukellusveneen kehityshistorian voi kertoa myös postimerkkien kautta. Kommodori (evp.) Kai Varsio väitteli sotatieteen tohtoriksi primäarilähteenään omistamansa maailman suurin sotalaivapostimerkkien kokoelma. Sukellusvenekirja aloittaa väitöstutkimuksen sivutyönä syntyvän viisiosaisen eri sotalaivatyyppien synty- ja kehityshistoriaa kuvaavan tietokirjasarjan.

Varsio on poiminut sukellusvenekirjaansa toista sataa kokoelmansa postimerkkiä ja pystyy niiden avulla kertomaan sukellusveneen tarinan poljetavista tai soudettavista sukelluslaitteista nykyaikaisiin ydinsukellusveneisiin asti. Kirja keskittyy kaluston ja sen ominaisuuksien kehittämiseen eikä juurikaan käsittele merisotaa. Sukellusveneen määrä maailmalla eri aikakausina käy kirjan taulukoista havainnollisesti esille.

Lukija saa hyvän käsityksen sukellusveneen tekniikan ja aseistuksen kehityksestä sekä niiden käytöstä ja ominaisuuksista. Erilaiset sukellusvenetermit tulevat myös tutuiksi. Kirjan avulla sukellusvenestä kertovat uutiset ja artikkelit aukeavat jatkossa aivan eri tavalla, ja valmiudet ymmärtää merisotahistoriaa kaluston suorituskykyyn peilaten paranevat.

Kustannustoimittajan tarkkaavaisuus lienee välillä herpaantunut, koska kirjaan on jäänyt joitakin kiusallisia painovirheitä, mutta kiinnostavaa kokonaisuutta ne eivät toki romuta.

Seppo Simola

Julkaistu reserviläinen-lehdessä

Helsinki-Uusimaa

Helsinki-Uusimaa -osaston toimintasuunnitelma- ja vaalikokous

Helsinki-Uusimaa -osaston toimintasuunnitelma- ja vaalikokous pidetään 13.11.2019 Töölöntorinkatu 2B:n (ent. Suojeluskuntatalo) auditoriossa klo 17.30 alkaen. Asialistalla ovat sääntöjen määräämät asiat. Kokouksesta kerrotaan perinneyhdistyksen josisivulla. Tilaisuus alkaa osaston kahvitarjoilulla, jonka vuoksi pyydetään etukäteisilmoittautumiset: hki-uusimaa@jp27.fi tai 050 332 1991.

Lämpimästi tervetuloa toimintasuunnitelma- ja vaalikokoukseen!

Johtokunta

Etelä-Pohjanmaa

Etelä-Pohjanmaa -osaston syyskokous

JP 27:n Perinneyhdistyksen Etelä-Pohjanmaan osaston syyskokous pidetään Seurakuntaopiston Lapuan kampuksella to 14.11.2019 klo 18.00, osoite Siiriläntie 11–13. Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat. Aloitetaan kahveilla klo 17.30.

Tervetuloa!

E-P:n os johtokunta

Osastojen yhteyshenkilöt

Osasto	Nimi	Puhelin	Sähköposti
Etelä-Karjala	Ignatius Jorma K.O.	040 503 6499	etela-karjala@jp27.fi
Etelä-Pohjanmaa	Passi Juhani	050 322 3469	etela-pohjanmaa@jp27.fi
Helsinki-Uusimaa	Sillanpää Pekka	040 749 0666	hki-uusimaa@jp27.fi
Kainuu	Kinnarinen Tero	050 496 6456	kainuu@jp27.fi
Kanta-Häme	Kiviniemi Pertti	0400 846 956	kanta-hame@jp27.fi
Keski-Suomi	Mäntylä Erkki	040 151 3123	keski-suomi@jp27.fi
Kuopio	Ryhänen Seppo	050 440 9833	kuopio@jp27.fi
Kymenlaakso	Mikkonen Paavo	044 550 9375	kymenlaakso@jp27.fi
Lappi	Aherto Markku	0400 823 520	lappi@jp27.fi
Länsi-Pohja	Esko Risto	040 501 4131	lansi-pohja@jp27.fi
Oulu	Laurinolli Teuvo	040 735 3746	oulu@jp27.fi
Pirkanmaa	Tulosmaa Timo	040 744 0565	pirkanmaa@jp27.fi
Päijät-Häme	Jouko Pekka	040 516 1018	paijat-hame@jp27.fi
Satakunta	Ramstedt Pertti	0500 722 217	satakunta@jp27.fi
Vaasa	Forssten Brage	050 599 0269	vaasa@jp27.fi
Varsinais-Suomi	Vuontela Kyösti	0500 910 402	varsinais-suomi@jp27.fi

Saksan Itämeren laivaston alukset 1918

Tapio Eonsuu otti yhteyttä kertoen, että Parole 1/2019:ssä olleessa jutussa Saksan Itämeren-laivastosta Suomes-
sa keväällä 1918 oli aluksista vääriä ja puutteellisia tunnistustietoja sekä kansikuvassa että sisäsivulla.

Kansikuvan linjalaivat "Westfa-
len" ja "Posen" olivat sisarlaivoja ja kuuluivat ns. Nassau-luokkaan, joka

käsitti kaikkiaan 4 laivaa. Nassau-
luokka oli keisarillisen laivaston ensimmäinen taistelulaivaluokka ja alukset valmistuivat 1906–1908. Aluksissa oli kolme kolmipaisun-
tahöyrykonetta. Laivat saavuttivat koeajoissa 20 solmun nopeuden. Pääaseistus oli 12 kpl 28cm tykkiä.

Parolen toimitus kiittää Tapioa tiedoista ja julkaisee ohessa kuvat uudelleen nyt oikein tiedoin.

Sivun 22 kuvassa oleva alus on panssarilaiva "Beowulf".

Kansikuvassa Adolf Bockin maalauksessa ovat taistelulaivat "Westfalen" ja "Posen" sekä niistä oikealla torpedoalus ehkä T141 tai T155.

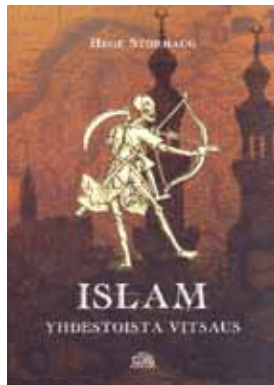
Jäsenten sähköpostiosoitteita pyydetään

Perinneyhdistys on ottanut käyttöön uuden jäsenrekisterin. Uusi rekisteri on nykyaikainen ja monipuolinen työkalu, joka mahdollistaa jäsenten paremman ja tehokkaamman palvelemisen mahdollistaen mm. tiedotteiden lähettämisen jäsenten sähköpostiin. Jotta rekisteristä saataisiin paras hyöty ja sen tarjoamat työkalut laajasti käyttöön pyydetään jäsenistöä lähettämään kansliaan tiedot käytössään olevasta sähköpostiosoitteesta.

Tiedot pyydetään toimittamaan sähköpostitse osoitteeseen kanslia@jp27.fi, viestin yhteydessä olisi hyvä olla sähköpostiosoitteen lisäksi koko nimi ja osoite, jotta sähköpostitieto saadaan kohdennettua oikein.

Jäsenten antamat sähköpostiositteet tulevat yksinomaan perinneyhdistyksen omaan käyttöön eikä niitä luovuteta ulkopuolisille tahoille.

Islamisaation uhka

ISLAM

Yhdestoista vitsaus

Hege Storhaug
(Suom. Timo Helin)

501 sivua, Kiuas kustannus 2018

Teos on kriittinen ja lähdeluetteloltaan laaja pamflettikirja islaminuskosta ja Euroopan islamilaistumisesta, josta kirjan tekijä kantaa huolta. Hän näkee tämän hetkisen tilanteen kolmantena jihadina, Euroopan valloittamispyrkimyksenä, joka tapahtuu muuttoliikkeenä, turvapaikanhakijoina ja pakolasina, vieläpä länsimaiden tukemana. Ensimmäiset kaksi lyötiin takaisin Poitiersissa 800-luvulla ja Wienissä 1600-luvulla ja lopulta Kreikan itsenäistyessä.

Islam ei Hege Storhaugin mukaan erota toisistaan uskontoa, politiikkaa, kulttuuria eikä yksityisen ihmisen elämää ja on siten ristiriidassa maallistuneiden ja vapaamielisten eurooppalaisten arvojen kanssa. Tästä ovat osoituksena länsimaihin kohdistuneet islamilaisiksi

ääriyryhmittymiksi ilmoittautuneiden suorittamat terrori-iskut.

Eurooppaan suuntautuneelle massiiviselle muuttoliikkeelle ei ole ollut sellaista tarvetta, kuten 1960-luvulla, kun eurooppalainen teollisuus tarvitsi kipeästi työvoimaa. Storhaugin mielestä joutilaat nuoret miehet ovat otollisia värväyskohteita ääriliikkeille ja järjestäytyneelle rikollisuudelle.

Onkin aiheellista kysyä, suvaitsevatko länsimaat itsensä tuhoon? Varsinkin Eurooppa syyllistää itseään lähes kaikesta ja vastapainoksi menneille ”synneille” suvaitsee avoimen vihamielisenkin suhtautumisen itseensä.

Pasi Pulju

Helsinki oli ja on vakoilun suurkaupunki

Vakoilukirja

Totta ja tarua tiedustelusta

Parkkari Jukka & Anttonen Vesa

269 sivua, Arktinen Banaani 2018

Lieneekö hiljan säädetyt tiedustelulait olleet pontimena sille, että viime aikoina on julkaistu useita tiedustelua käsitteleviä kirjoja. Maallikot yleensä kutsuvat kaikkea tiedustelua vakoiluksi. Siitä tämän kirjan nimi.

Jukka Parkkari on varsinainen vakoilun asiantuntija. Hän on tähän asti tyytynyt kirjoittamaan tälläkin palstalla kehuttuja eri maiden Suomessa harjoittamasta vakoilusta kertovia hersyviä veijaritarinoita. Tarinat ovat siitä erikoisia, että kieli poskessa kirjoitettujen juttujen faktapohja kestää sataprosenttisesti. Tässä kirjassa Parkkari kertoo melkein oppikirjan omaisen selkeästi, mitä kaikkea useiden maiden agentit ovat hyvässä Helsingissä puuhaillet ja puuhaavat parhaillaan. Helsinki ei ole mikään vakoilun syrjäkylä, päin-

vastoin. Kylmän sodan aikana Euroopan maista vain Ranska karkotti enemmän neuvostovakoojia. Se tehtiin hiljaisesti, ettei Moskovon tarvinnut karkottaa vastaa määrää suomalaisia, kuten käytäntö muuten on.

Vakoilu on kiitollinen aihe niin dekkareihin kuin filmeihin. Kirjan toinen kirjoittaja on erikoistunut tälle alalle. Kahden tekijän tarinat ehkä ihan aina kohtaa, mutta tekstistä moni lukija löytää tyydytykseen niin tuttuja kirjoja kuin elokuvia. Frederick Forsyhtin ”Shakaali” on tuttu niin kirjana kuin leffana. Joka joulun menekkikirjailijan Ilkka Remeksen kirjat kuuluvat tähän kategoriaan. Ihan mukava yhteenveto alan filmeistä ja kirjallisuudesta.

Jukka Knuuti

Rikollista aikaa

Messukylän veriteko ja muita rikostarinoita Suomesta

Tuomas Rimpiläinen

399 sivua, Gummerus 2019

Maamme rikollisinta aikaa olivat ilmeisesti 1920- ja 1930-luvut. Lukumäärältään korostuivat nykyaikaan verrattuna taksi- ja poliisimurhat, ryöstöt ja myös homoseksuaalisuus oli rikos. Kirja kertoo myös poliisien ammattitaidon kehityksestä. Tuskin 1930-luvun lopulla olisi rikospaikkana ollut taksiautoa pesty, ruumiita viety pois ennen varsinaisten rikostutkijoiden tuloa, kuten kirjan nimikottarinassa vuonna 1924 tehtiin.

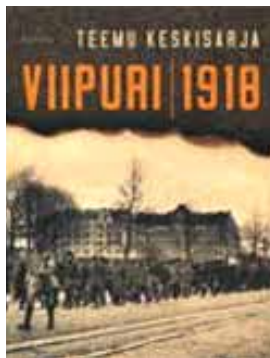
Vertailua rangaistusten muuttumisista melko vaikea tehdä. Eräs kirjan rikollisista sai autonrenkaan varastamisesta 10 kuukautta kuritushuonetta, mutta täyttä ymmärrystä vailla tehdystä kaksoismurhasta hän oli vapaana mielisairaalaasta jo neljän vuoden kuluttua tuomiosta.

Kirjassa sivutaan myös kahden poliisin murhaa vuodelta 1920, joista eräs jääkäriupseeri jätettiin tuomitsematta teko hetken patologinen humalatilan vuoksi. Poliisimurhasta tuomittiin mielenhäiriöön joutunut, diabetesta sairastanut ratsukonstaapeli mielisairaalaan vuonna 1938. Tämän entisen kersantin palveluksia olisi Pirkka-Hämeen suojeluskunta-piiri tarvinnut jatkosodan aikana.

Vanhat rikokset ovat mielenkiintoisia. "Vanha hyvä aika" näyttää olleen pelkkä myytti. Tämä kolmas täydennetty painos valokuvineen ja lisätietoineen elävöittää merkittävästi tapahtumia ja ehkä tyydyttää tirkistelynhaluakin

Pasi Pulju

Viipurissa tapahtui keväällä 1918 kamalia

Viipuri 1918

Teemu Keskisarja

406 sivua, Siltala 2016

Vapaussota alkoi 28. tammikuuta 1918, kun Pohjanmaalla alettiin riisua venäläisiä sotilaita aseista. Näin olemme tottuneet sanomaan. Mutta Tammi-sunnuntaihin mennessä oli Viipurissa ja sen ympäristössä kahakoitu jo niin ankarasti, että ruumiitakin oli tullut parisataa. Ja kun Pohjanmaalla venäläisten riisuminen aseista oli selkeää vapaussotaa, tilanne Viipurissa oli toinen: siellä punaiset ja suojeluskuntalaiset ampuivat toisiaan. Se oli sisällissotaa.

Vaikka Tampereen valtaus oli kesään 1918 sodan suurin taistelu, käytiin Karjalan kannaksellakin varsin kovia taisteluja. Ahvolassa punaiset yrittivät päiväkausia murtaa valkoisten linjaa venäläisten hoitaman tykistön avulla. Jälki maastossa töröttävine puunrunkoineen

oli hieman samaa kuin talvisodassa, niin että Ahvolaa kutsutiin jopa Kannaksen Verduniksi, mikä tietysti oli liioittelua.

Sodan eri vaiheissa Viipurissa punaiset syyllistyivät veritekoihin. Mutta silti pahin kaikesta oli taisielujen jälkeen vakoisten toimeenpanema parisataa henkeä vaatinut joukkomurha. Tarkoitus oli puhdistaa kaupunki ryssistä, mutta siinä sivussa meni suomalaisia tukeneet venäläiset siviilit joukko puolalaisia ja myös virolaisia. Se oli valkoisen puolen vähiten kunniallinen operaatio koko sodassa.

Teemu Keskisarja kuvaa tapahtumat omalla sarkastisella tyylillään, että teksti on helppolukuista, kuinka kamalista tapatumista se kertookin.

Jukka Knuuti

JÄSENPALVELUN MYYTÄVÄT TUOTTEET

	Hinta		Hinta
Kortit		Jääkärien testamentti Suomen nuorisolle	6,00
Uudistettu jääkärilippu	1,00	Hohenlockstedt 100 v juhlamitali	20,00
Jääkärilippukortti	1,00	Jääkärit DVD – YLE:n draamadokumentti	27,00
Jääkärilippukortti 2-os. + kuori	1,50	Fallna för friheten -medalj	8,50
Jääkärikunniamerkki	1,00	Jägarens väg	3,00
Jääkärien tulo Vaasaan	1,00	Jääkärien elämäntyö – Itsenäisyyden	
Onnittelukortti jääkärimerkillä + kuori	1,00	puolesta, julkaisu (Kielet: suomi, ruotsi,	
Vaasan jääkäripatsas talvikuva	1,00	saksa, englanti ja latvia)	10,00
Vaasan jääkäripatsas talvikuva 2-os. + kuori	1,50	Hopeiset 27-kalvosinnapit	150,00
Jääkäriliiike 100 vuotta	1,00	Hopeinen 27-riipus ketjulla	150,00
Jääkäriliiike 100 vuotta 2-os. + kuori	1,50	Hopeinen 27 -kravattineula	150,00
Paketikortti jääkärimerkillä	0,50	Hopeinen 27-rintakoru	150,00
Rovaniemen jääkäripatsas	0,20	Kirjeensulkijamerkki, (arkki sis 50 kpl)	2,50
Skangal-Mangal tiellä + kuori	0,50	Kynttilä, Jääkärimerkillä	8,00
Suomen Jääkärit	1,00	Puukko Jääkärimerkillä	70,00
Vaasan jääkäripatsas	0,20	Suomen Jääkärien elämäkerrasto,	
Wasserturm	0,20	I täydennysosa 1957	5,00
Adressit		Ur Jägarnas levand och gärning	5,00
Ilman tekstiä	10,00	Vain jäsenille	
Kansliasta kirjoitettuna/toimitettuna	12,00	Perinneyhdistyksen jäsenmerkki	12,00
Laajempi tekstaus	13,00	Erillisillä hakemuksilla myynnissä	
Muut tuotteet		Jääkäripenoismerkki	80,00
Jääkäriliiike 100 v 2014–2018		Jääkärihautamerkki	80,00
postimerkki-arkki (10 kpl)	25,00		
Jääkärilippupostimerkki -arkki (10 kpl)	25,00		

Tilaukset Jääkärikansliasta:

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI
Puh. 050 377 8845 (myös tekstiviestit)
s-posti: kanslia@jp27.fi

Toimitamme tuotteet kerran viikossa.

Hintoihin lisätään postikulut.
Yhteydenotot: kanslia@jp27.fi

PAROLE

www.jp27.fi

Päätoimittaja – Chefredaktör

Jukka Knuuti
040 753 2751
jukka.knuuti@gmail.com
Taitto Kirsi Rasinen

Lehti ilmestyy 4 numeroa vuodessa:
maalis-, kesä-, syys- ja joulukuun alussa.
Hinta 20 €/vsk
4 numero i året, 20 €/årg

Toimitusneuvosto – Redaktionsråd

Asko Kilpinen
Kari J. Talvitie
Kari Nummila

JÄÄKÄRISÄÄTIÖ – JÄGARSTIFTELSEN

Puheenjohtaja – Ordförande

Pennanen Jukka

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Fagernäs Peter

Asiamies- Ombudsman

Eklin Jukka

Jäsenet – Medlemmar

Annala, Jari

Heiskanen Kari

Jordan Kari

Kilpinen Asko

Kuljukka Antti

Laatikainen Pertti

Lindberg Jarmo

Manninen Ohto

JP27:n PERINNEYHDISTYS ry

FÖRENINGEN JB27:s TRADITIONER rf

Hallitus – Styrelse

Puheenjohtaja – Ordförande

Pasi Välimäki

Varapuheenjohtaja – Viceordf

Hakkarainen Arno

Sihteeri – Sekreterare

Kiiski Tiina

Jäsenet – Medlemmar

Ignatius Jorma

Kinnarinen Tero

Miettinen Helena

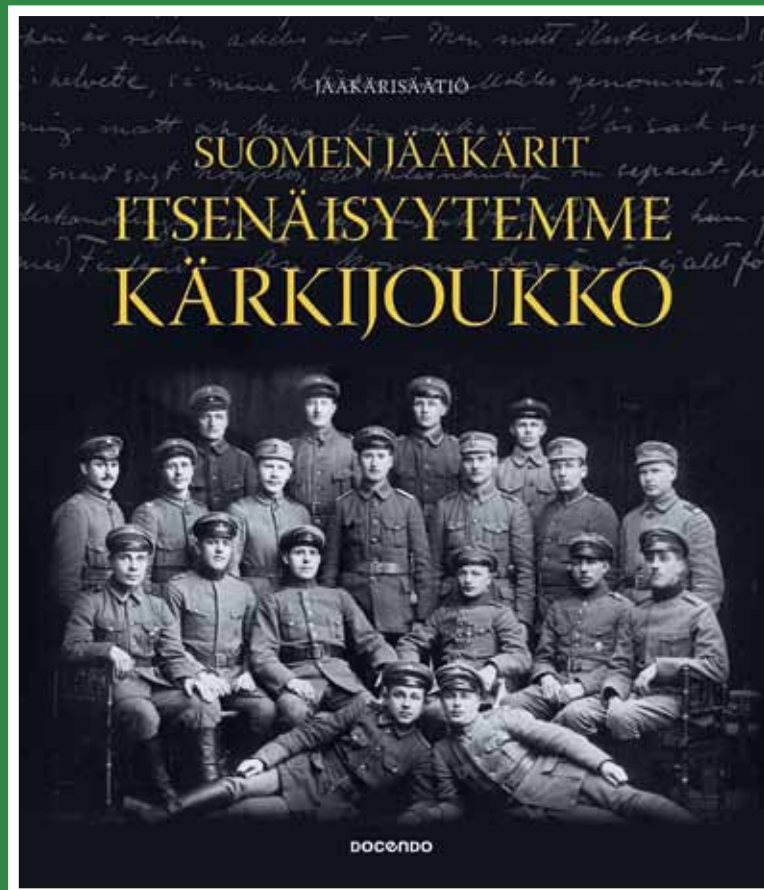
Valtonen Vesa

Vuontela Kyösti

Forssten Brage

KANSLIA: Auki ma–to 10–14 Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI
KANSLI: Öppet må–tors 10–14 Döbelnsgatan 2, 00260 HELSINGFORS
Puhelin/telefax, telefon/telefax, gsm 050-377 8845, email: kanslia@jp27.fi

Jääkärikanslia on kesälomalla 17.6.–9.8.2019. Kiireettömät yhteydenotot voi lähettää sähköpostilla kanslia@jp27.fi.
Sähköposteja ja tilauksia (sähköpostilla tai verkkokaupassa) seurataan loman aikana, mutta käsittelyssä voi olla viivettä.

Marraskuussa julkistetaan tämä kunniapuheenjohtaja Asko Kilpisen johdolla kirjoitettu uusi jääkärikirja. Tekstistä vastaavat jääkäriperinneliikkeen parhaat asiantuntijat, kuten kunniapuheenjohtajat, Asko Kilpinen ja Sami Sihvo sekä Jääkärisäätiön puheenjohtaja Jukka Pennanen. Lisäksi kirjoittajien joukossa on eturivin historiantutkijoita. 570-sivuinen kirja tulee normaaliin kirjakauppamyyntiin, minkä lisäksi sen voi hankkia myös jääkärikanslian kautta.

